

ΑΣΚΛΗΡΙΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΥΠΟΥ

Α. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ, Α. ΓΕΩΡΓΙΑΝΤΑ, Γ. ΚΑΡΑΜΗΤΣΑ.

ΤΟΜΟΣ Η΄.

ΤΕΥΧΟΣ Γ΄.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Ι. ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΩΣ καὶ Σ΄.

(ΟΔΟΣ ΒΥΡΗΝΙΑΟΥ. — ΑΡΙΘ. 57.)

1869.

Ιωάννης Όλύμπιος	σ. 65
Γάγγραινα φυματιώδους πνεύμονος, πλοσφλεβίτις εμ- πυηματική μετά πολυπληθών αποστημάτων εις τὸ ἥπαρ καὶ τὸν σπλῆνα, ὑπὸ Χ. Πριετντέρη ...	σ. 67
Ίδατίδες τῶν πνευμόνων καὶ αὐτόματος αὐτῶν ἱασις, ὑπὸ Κ. Χατζίσκου	σ. 72
Μηνιγγίτις ἐγκεφαλονωτιαία ἐπιδημική, (συνέχεια) ὑπὸ Μ. Χατζημιχάλη	σ. 78
Ἄφρωστος παθῶν ἀναυδίας παροδικῆν, ὑπὸ Κ. Στε- κούλη	σ. 86
Κανονισμὸς τοῦ Συμβουλίου διαγωνίσματος	σ. 93

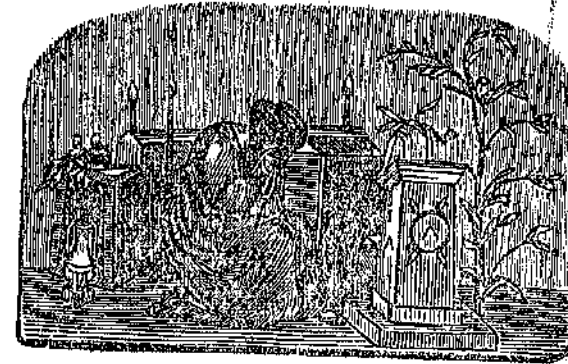
Ἀνέκδοτα.

Κάθ' ἀντιδραστήριον πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς ἰστίνης ἐν τῇ νοθευμένῃ Κινίνῃ	σ. 95
Θεραπεία τῶν συφιλιτικῶν ἐλκῶν διὰ χλωροφορμίου. ...	σ. 96

ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΟΑΥΝΗΙΟΣ.

Ὁ παρὰ τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητὴς τῆς Χειρουργικῆς Ἰωάννης Όλύμπιος δὲν ὑπάρχει πλέον ἐν τῇ ζωῇ· πρόδρομος μνήσας τὸ ἐπιχείμενον ἀτύχημα ὑπῆρξεν ἀπλῆ κακοδιαθεσία κατὰ τὴν πρωΐνῃν αὐτοῦ ἐξέγερσιν τῆς 3 Ἰουλίου· καθήμενος ἔπειτα, καὶ μετὰ τῆς οικογενείας διαλεγόμενος, ἐσιώπησεν αἰφνης, ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνεπαύθη τὴν αἰωνίαν ἀνάπαυσιν, ὑπὸ κεραυνοβόλου ἀποπληξίας πληγείς κατὰ τὸ 67 ἔτος τῆς ἡλικίας του.

Γεννηθεὶς ἐκ γονέων ἀπύρων εἰς Λιτοχώριον παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὑπερφάνου Όλύμπου, ἔσχε καὶ τὴν ἐπωνυμίαν κατὰ τὸ ἔθος τῶν ἐκεῖθεν ἐκπατριζομένων· τὴν πρώτην περὶ τὰ γράμματα μάθησιν ἔλαβε παρὰ φιλομούσῳ τινὶ μοναχῷ Κωσταντίῳ, τῷ θεῷ αὐτοῦ καὶ προστάτῃ, τὴν δ' Ἑλληνικὴν ἐκπαίδευσιν παρὰ τῷ ἀειμνήστῳ Δούκῃ ἐν Βουκορεστίῳ. Λάτρις

τῆς παιδείας, μηδὲν ἄλλο μέσον ἔχων ἢ τὴν ἰσχυρὰν αὐτοῦ
 θάλασσαν, μετέβη εἰς Γερμανίαν, ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν ἐν
 Εἰδελβέργῃ καὶ Βερολίῳ μετὰ τοῦ φίλου καὶ συγγενοῦ Χορ-
 τάκη, καὶ κατέβη εἰς τὴν ἀγωνιζομένην Ἑλλάδα, οὗ κατε-
 τάχθη εἰς τὸν στρατὸν παρὰ τῷ Λοιδίμῳ Ίψιλάντῃ. Ὡς στρα-
 τωτικὸς δ' ἱατρὸς εἰς τὸ στρατόπεδον ὑπηρετῶν, μοχθήσας
 καὶ παθῶν τύφον καταλιπόντα αὐτῷ τὴν βαρηνκαὶαν, ἔλαβε
 τὸν βαθμὸν τοῦ ἱατροῦ (λοχαγοῦ) μέχρι τῆς συστάσεως τοῦ
 Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου (1838), ὅτε διορίσθη καθηγητὴς τῆς
 Χειρουργικῆς. Ἐκτοτε ἀπομακρυνθεὶς τῆς στρατιωτικῆς ὑπη-
 ρεσίας μὲ μόνον τὸν ἐπίτιμον βαθμὸν, ἐπεδόθη μετὰ ζήλου εἰς
 τὸ νέον αὐτοῦ τῆς διδασκαλίας ἔργον· ἐξέδωκε κατ' ἀρχὰς ἐγ-
 χειρίδιον περὶ ἀνατροφῆς τῶν παιδῶν καὶ ἤρχισε νὰ μετα-
 φράζῃ τὴν ἀξιόλογον τοῦ Κελίου Χειρουργίαν, ἣν καὶ ἐδίδα-
 σκεν. Εἰς χώραν, μετὰ πολυετῆ δουλείαν ὑπὸ ἔθνισμὸν ἀμαθῆ,
 ἀναλαμβάνουσας τὴν ἐλευθερίαν τῆς, πάντα εἰσὶν ἄμορφα,
 γράμματα, γλῶσσα καὶ ἐπιστήμη· ἡ διδασκαλία ἐπομένως ἀ-
 παντῶ δυσκολίας ἀπέφρους· τὰς δυσκολίας ταύτας ὑπερνίκη-
 σεν ὁ Ὀλύμπιος, ἀκαμάτως ἐγκύψας εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἑλλη-
 νας συγγραφεῖς μετ' ἀτρώτων δὲ πόνων δις μεταφράσας, διορ-
 θώσας, σχολιάσας τὴν Χειρουργικὴν τοῦ Κελίου, ἐξέδωκε τε-
 λευταῖον εἰς χεῖρας τῶν μηδὲν ἐχόντων βοήθημα μαθητῶν
 του. Τὸ ἔργον ἦν κολοσσιαίου διὰ τὴν ἐποχὴν του· ὤφειλε ν' ἀ-
 νεύρῃ τὴν ἐνοματολογίαν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, νὰ σχηματίσῃ
 τοιαύτην Ἑλληνοπρεπῆ ὅπου δὲν ὑπῆρχε, νὰ μορφώσῃ γλῶσ-
 σαν διδακτικὴν! Ἄν ἐπέτυχεν, ἡ νεωτέρα γενεὰ θέλει ἐκτιμῆ-
 σει μετ' ἀμεροληψίας· ἡ εὐγνωμοσύνη ὅμως τῶν πολυπληθῶν
 μαθητῶν αὐτοῦ, ἐπὶ τριακονταετίαν ὄλην διδάξαντος, παρη-
 κολούθησε καὶ ἐνεθάρρυνε τὰς κατ' ὀλίγην ἐκλειπούσας δυνάμεις
 του μέχρι τοῦ τάφου!

Ὁ Ἰωάννης Ὀλύμπιος ἀνήκει ἤδη εἰς τὴν ἰατρικὴν ἱστορίαν
 τῆς νέας Ἑλλάδος· πολλοὶ τῶν συναδέλφων ἴσως καὶ ἄλλων
 τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπίκραναν, ἐπικρίναντες αὐστηρότερον τὴν
 διδασκαλίαν καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ ἔργα. Ὁρβίλομεν νὰ τὸ ἔμοι-

μογήσωμεν· πρὸ πάσης ἄλλης χώρας ἐν Ἑλλάδι εὐρίσκονται
 ἄνθρωποι, ἐπ' οὐδενὶ ἀρσεκόμενοι καὶ πᾶσαν τῶν συγχρόνων
 ποφίαν ἢ ἔργον κακίζοντες, καίτοι μηδὲν ἴδιον ἐργασάμενοι·
 ἀλλὰ τοῖς θανούσιν αὐτοὶ οὗτοι ἀποδίδουσι δικαιοσύνην, καὶ
 οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ ἠγέρθησαν πλείονες ἀνδριάντες πρὸς μνήμην
 καὶ τιμὴν τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν!

Σήμερον, ὅτε τὰ συμφέροντα ἐξέλιπον καὶ τὰ πάθη σιγῶ-
 σιν, οὐδεὶς θέλει ἀρνηθῆ ὅτι ὁ Ἰωάννης Ὀλύμπιος ὑπῆρξεν ὁ
 κατ' ἐξοχὴν ἐνάρετος ἄνθρωπος, τίμιος καὶ φιλόπατρις πολί-
 τῆς, εὐλικρινεστάτος φίλος, φιλοστοργότατος συγγενῆς, δια-
 κεκριμμένος καὶ φιλόανθρωπος χειρουργός, ἀκάματος καθη-
 γητὴς!

Α.

ΠΑΡΑΓΓΡΑΪΝΑ ΦΥΜΑΤΙΩΝΤΟΣ ΠΝΕΥΜΟΝΟΣ. ΠΥΛΟΦΛΕΒΙ-
 ΤΙΣ ΕΜΠΤΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΑ ΠΟΛΥΠΛΗΘΩΝ ΑΠΟΣΤΗ-
 ΜΑΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΠΗΡΑΡ ΚΑΙ ΤΟΝ ΣΠΗΛΙΝΑ.

Ἰ π ὁ

X. ΠΡΕΤΕΝΤΕΡΗ ΤΥΠΛΛΔΟΥ.

Τὰ ὀξεία νοσήματα τῆς φλεβῆς τῶν πυλῶν εἶνε λίαν σπάνια· διὰ τοῦτο νομίζομεν ὀξείαν λόγου τὴν δημοσίευσιν περι-
 πτώσεως ἐμπυηματικῆς πυλοφλεβίτιδος μετὰ ἀποστημάτων
 εἰς τὰ ὑποχόνδρια ὄργανα, ἀναφανείσης εἰς ἄνδρα πάσχοντα
 φυματώσιν καὶ γάγγραιναν κατὰ τὴν κορυφὴν τοῦ δεξιοῦ
 πνεύμονος.

Ἡ ὀξεία νόσος τῆς φλεβῆς τῶν πυλῶν καὶ τῶν ὑποχονδρίων
 ὀργάνων παρέσχεν ἐν ζωῇ πυρετὸν ἐντονον, σφυγμὸν συχνόν,
 δέρμα ξηρόν, πρόσωπον γαιώδες κίτρινωπόν, γλῶσσαν ξηράν,
 ἀδυναμίαν, ἀϋπνίαν, παραληρήματα, ἐξόγκωσιν τῆς κοιλίας
 καὶ ἐντὸς τῆς κοιλότητος τοῦ περιτοναίου ὕγρον ταχέως ἀβ-
 ξηθηθὲν· τὸ ἥπαρ ἠὲξημένον κατ' ὄγκον καὶ προέχον κάτωθεν
 τῶν νόθων πλευρῶν· τέλος λίαν ἐπώδυνον τὴν κοιλίαν διὰ τῆς
 τσίσεως, ἰδίως κατὰ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον.

Μετὰ θάνατον ἡ νεκροψία εἰδείξε προσφύσεις ἐνώδεις κατὰ

5*

τὴν κορυφὴν τοῦ δεξιῦ πνεύμονος, καὶ εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ὄργανου σπῆλαια ἐκ γαγγραινης, καὶ διεσπαρμένα φυμάτια κεγχροειδῆ ἐντὸς τῆς κοιλότητος τοῦ περιτοναίου ἄφθονον ἔρρόν τὴν φλέβα τῶν πυλῶν πεπλατυσμένην καὶ πλήρη θρόμβων αἵματος πυύχου, παριστῶντος ὕλην ὁμοιάζουσαν πρὸς τὴν τρύγα τοῦ οἴνου· ὡσαύτως καὶ τὰς διακλαδώσεις αὐτῆς πλήρεις θρόμβων καὶ ὕλης ὁμοίας πρὸς τὴν ἐν τῷ κορμῷ· τὸ ἦπαρ τριπλάσιον τὸν ὄγκον, ἐντὸς δ' αὐτοῦ πολυπληθῆ ἀποστήματα· ἐντὸς τοῦ σπληνὸς μικρὰ διεσπαρμένα ἀποστήματα.

Ἄνθρ 28 ἐτῶν τὴν ἡλικίαν, ἐκ Λαμίας, τέκτων, εἰσελθὼν εἰς τὸ νοσοκομεῖον τὴν 9 Δεκεμβρίου 1865, διηγήθη ὅτι πολλὰκις ἔπαθε διαλείποντας πυρετοὺς καὶ φλογιστικὰς προσβολὰς τῶν ἀναπνευστικῶν ὄργάνων, μετὰ τὰς ὁποίας ἀπέμεινεν εἰς αὐτὸν πρὸ πολλοῦ βῆξ ξηρὰ, ἐπιτεταμένη κατὰ πάσαν ἀτμοσφαιρικὴν μεταβολὴν ἢ διαιτητικὴν παρεκτροπὴν.

Πρὸ ἑπτὰ μηνῶν (20 Μαΐου) κοιμηθεὶς ἐν ὑπαίθρῳ ἠγέρθη μετὰ πόνου, ἐδρεύοντος κατὰ τὴν δεξιὰν ὑποκλείδιον χώραν, βηχὸς ξηροῦ, πυρετοῦ καὶ δυσκολίας εἰς τὴν ἀναπνοὴν, ἧς αἱ κινήσεις ἐπηύξανον τὸν πόνον. Πρὸς θεραπείαν ἔκαμε γενικὴν ἀφαιμαξίν δύο λιτρῶν περίπου, ἀλλ' ἡ κατάστασις αὐτοῦ οὐδαμῶς ἐβελτιώθη.

Τὴν 11 ἡμέραν τῆς νόσου ἐπῆλθεν αἰμόπτυσις ἄφθονος (ἔσαν λίτρας αἵματος ὡς λέγει)· τότε δὲ προσκληθεὶς ἰατρός διέταξε φάρμακα καὶ μετὰ ταῦτα ἐκδόριον. Μετὰ δύο ἡμέρας νέα ἐπῆλθεν αἰμόπτυσις καὶ πάλιν τρίτη μετὰ δέκα ἡμέρας. Ἀπὸ τῆς τελευταίας ταύτης αἰμοπτύσεως ἠκολούθησεν ἔχων πτύελα αἰμόφυρτα ἐπὶ 20 ἡμέρας. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην νέον ἐπετέθη δεξιόθεν ἐκδόριον καὶ στιμμιούχος ἀλοιφή καὶ ἄλλα φάρμακα. Ἐκτοτε δὲ ἠκολούθησε βήχων καὶ ἔχων ἄφθονα πτύελα παχέα, ἐνίοτε δυσώδη· αἱ δυνάμεις αὐτοῦ δεημέραι κατεβάλλοντο, ἐπῆρχετο δὲ πυρετὸς τὴν ἑσπέραν καὶ ἰδρώτες ἄφθονοι τὴν νύκτα.

Τὴν 9 Δεκεμβρίου εἰσελθὼν εἰς τὸ νοσοκομεῖον παρουσίαζε τὴν ἐπιτεταμένην κατάστασιν.

Αἱ κινήσεις τοῦ θώρακος δεξιόθεν πρὸς τὴν ὑποκλείδιον χώραν ἀτελεῖς, ὅπου καὶ ὁ θώραξ, συγκρινόμενος πρὸς τὴν ἐτέραν ὑποκλείδιον χώραν, φαίνεται μικρὸν καταπεπτωκῶς.

Ἡ ἐπίκρουσις εἰς τὰ ἔμπροσθεν οὐδὲν δεικνύει τὸ παρά φύσιν, ἐκτὸς τῆς δεξιᾶς ὑποκλείδιου χώρας, ὅπου εἶνε ἀμβλεία μέχρι τῆς τετάρτης πλευρᾶς. Ἡ ἐπίκρουσις παρέχει ὡσαύτως ἀμβλὸν τὸν ἦχον κατὰ τὴν μασχαλιαίαν καὶ ὑπερακάνθιον δεξιὰν χώραν. Εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ θώρακος οὐδὲν εὗρίσκειται διὰ τῆς ἐπίκρουσεως παρά φύσιν.

Διὰ τῆς ἀκροάσεως ἀκούονται κριγμοὶ διεσπαρμένοι κατὰ τὴν ὑπερακάνθιον δεξιὰν χώραν μετὰ δονήσεως τῆς φωνῆς· κατὰ δὲ τὴν δεξιὰν ὑποκλείδιον χώραν ὑποτρίζοντες διεσπαρμένοι, φύσημα δὲ σπηλαιώδες μέγα μετὰ γλουγλουκισμοῦ κατὰ τὴν δριμύνημον μασχαλιαίαν χώραν. Εἰς τὸ λοιπὸν τοῦ δεξιῦ πνεύμονος καὶ κατὰ τὸν ἀριστερὸν ἢ ἀναπνοὴ ἔχει κατὰ φύσιν.

Βῆξ ἐπίμοχος, πτύελα πυώδη, αἰμόφυρτα καὶ δυσώδη τὴν ὄσμήν. Ἡ ἐκπνοὴ δυσώδης.

Δέρμα μετρίως θερμὸν, σφυγμὸς μαλακὸς, εὐπίεστος καὶ μετρίως συχνότητος (84 κατὰ λεπτόν). Ἡ κορυφὴ τῆς καρδίας πάλαι εἰς τὸ πέμπτον μεσοπλεύριον διάστημα, πρὸς τὰ ἔσω τῆς θηλῆς. Ἡ καρδικὴ ἀμβλύτης κατὰ φύσιν. Οἱ βαλβιδικοὶ ἦχοι καθαροί, ὁ πρῶτος συνοδεύεται ὑπὸ μαλακοῦ φυσήματος ἔχοντος τὴν μεγαλειτέραν ἔντασιν εἰς τὴν βᾶσιν τῆς καρδίας· τὸ φύσημα τοῦτο ἀκούεται καὶ κατὰ τὴν φορὰν τῆς ἀορτῆς· φύσημα εἰς τὰ μεγάλα ἀγγεῖα τοῦ λαιμοῦ.

Γλώσσα καθαρὰ· ὕρξις· ἡ κοιλία ἀνώδυνος, μαλακὴ· κενώσεις τακτικαί. Τὸ ἦπαρ ὀλίγον ἐξωγκωμένον καὶ προέχον κάτωθεν τῶν νόθων πλευρῶν.

Λιγνύσεις. Φυμάτωσις καὶ γάγγραινα κατὰ τὴν κορυφὴν τοῦ δεξιῦ πνεύμονος.

10 Δεκεμβρίου. Ὁ ἀσθενὴς εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν, ὡς χθές. Δέρμα μετρίως θερμὸν· σφυγμοὶ 84 κατὰ λεπτόν, δύσπνοια μετρία. Βῆξ μετὰ πτύελων ἀφθόνων, λίαν δυσωδῶν, ἐρυθρωπῶν, πυωδῶν. Ὑποτρίζοντες ἦχοι κατὰ τὴν ὑπερακάνθιον

χώραν δεξιόθεν και την δμώνυμον υποκλείδιον φύσημα σπηλαιώδες πλατὺ και μέγα μετὰ γλουγλουκισμού κατὰ τὴν δεξιάν μασχαλιαίαν χώραν.

Ἀρέψημα κίνκας καλὴ τροφή.

16 Δεκεμβρίου. Πτύελα ἀφθονα, ἐρυθρωπά, πυώδη και λίαν δυσώδη. Φύσημα σπηλαιώδες κατὰ τὴν μασχαλιαίαν δεξιάν χώραν. Ὁ ἐκ τῆς ἐπιπροσώπου ἤχος ἀμβλὺς κατὰ τὴν υποκλείδιον δεξιάν χώραν ἀφθονοὶ βλενωδεις ἤχοι. Φύσημα σπηλαιώδες κατὰ τὴν ὑπερανώθιον δμώνυμον χώραν.

Τονικά, καλὴ τροφή.

Ἀπὸ τῆς 17 μέχρι τῆς 25 ἡ αὐτὴ κατάστασις πυρετὸς κατὰ τὸ ἐσπέρας και ἰδρώτες τὴν νύκτα.

28. Ὁ ἀσθενὴς βαίνει ἐπὶ τὰ χεῖρα τὴν νύκτα παρελθὲν εἶχε δύσπνοιαν και βῆχα εἰς τὴν πρωϊνὴν ἐπίσκεψιν σήμερον ὁ πάσχων φέρει πρόσωπον γαιώδες, χεῖλη και γλώσσαν ξηράν θερμοκρασίαν τοῦ δέρματος ὑψημένην, σφυγμὸν μικρὸν και ταχύ. Βῆξ συχνή, πτύελα δυσώδη. Ἡ κοιλία ἐξωγκωμένη και διὰ τῆς πίεσεως ἐπώδυνος ἰδίως κατὰ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον, ὅπου τὸ ἥπαρ προέχει ὄχι ὀλίγον. Ἐντὸς τῆς κοιλότητος τοῦ περιτοναίου ὑγρὸν μετρίως ἀφθονον.

Ἀϋπνία, παραληρήματα και γενικὴ ἀτονία.

Διάγνωσις ἐμβολὴ τῆς φλεβὸς τῶν πυλῶν και τῶν ἀγγείων τοῦ σπληνός. Ἀποστήματα εἰς τὸ ἥπαρ. Ἐξιδρώσις εἰς τὸ περιτόναιον.

29—30. Ὁ ἀσθενὴς βαίνει ἐπὶ τὰ χεῖρα ἀδυναμία μεγίστη ἀνησυχία και παραληρήματα ἰδίως τὴν νύκτα. Δέρμα ξηρὸν και θερμὸν σφυγμὸς μικρὸς, ταχύς πρόσωπον ὠχρὸν γαιώδες, κίτρινωπὸν ἡ κοιλία λίαν ἐξωγκωμένη τὸ ἐν τῇ περιτοναίῳ ὑγρὸν κῦξισε πολὺ διὰ τῆς πίεσεως τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον λίαν ἐπώδυνον. Βῆξ δύσπνοια πτύελα ἀφθονα δυσώδη. Τὴν νύκτα ἐπῆλθε δύσπνοια μεγάλη ἀσφυκτικὴ κατάστασις θάνατος.

Νεκρική 36 ὥρας μετὰ θάνατον καιρὸς ψυχρὸς και ὑγρὸς, νεκρική ἀκαμψία πρηλθεν.

Θωρακικὴ κοιλίτης. Ἀριστερὸς πνεύμων κατὰ φύσιν. Ὁ δεξιὸς πνεύμων κατὰ τὴν κορυφὴν αὐτοῦ συννημένος μετὰ τοῦ ὑπεζωκότος τῶν πλευρῶν διὰ ἰνωδῶν στερεῶν και παχέων προσφύσεων διαταμεις δὲ κατὰ τὸ μέρος τοῦτο εὐρέθη ἔχων μικρὰ τινα σπῆλαια, και ἐν μεγαλείτερον πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν μασχαλιαίαν ἐπιφάνειαν. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν σπηλαίων τούτων ἦτο μελανὴ τὴν χροιάν, ὁ δὲ περίξ αὐτῶν πνευμονικὸς ἰσθὸς τραχύς και τετυλωμένος. Ὁσμή δυσωδεστάτη κατὰ τὴν διατομὴν τοῦ πνεύμονος. Κατὰ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄργανου ὑπῆρχον διεσπαρμένα κεγχροειδῆ φυμάτια.

Εἰς τὴν βάσιν αὐτοῦ ὁ πνεύμων πελιθνὸς τὴν χροιάν ἐνεκα στάσεως αἱματηρᾶς.

Καρδία. Οὐδὲν παρὰ φύσιν εἰς τὸ περικάρδιον, οὐδὲ εἰς τὴν καρδίαν, βαλβίδας και στόμια. Αἱ δεξιαὶ κοιλίαι τοῦ ὄργανου πλήρεις θρόμβων αἵματος μελανωποῦ.

Κοιλιακὴ κοιλίτης. Ἐντὸς τῆς κοιλότητος τοῦ περιτοναίου ἀφθονος ὀρόδος διαφανής.

Φ. λέξ τῶν πυλῶν. Ἡ φλὲξ αὐτὴ πεπλατυσμένη, πλήρης θρόμβων αἵματος πυόχου, παριστῶντος ὕλην μαλακὴν, ὁμοιάζουσαν πρὸς τὴν τρύχην τοῦ οἴνου.

Ἡπαρ. Τριπλάσιον κατ' ὄγκον τοῦ φυσιολογικοῦ, προέχον κάτωθεν τῶν νόθων πλευρῶν, και φθάνον μέχρι τοῦ σπληνός. Ἐπὶ τῆς διαφραγματικῆς ἐπιφάνειας ὑπάρχουσι τινὲς προσφύσεις. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια παριστᾷ κατὰ πλάκας ποῦ μὲν τὴν χροιάν τοῦ κατὰ φύσιν ἥπατος, ποῦ δὲ χροιάν ὑπόφαιου. Ἡ τομὴ ἀπέδειξεν εἰς τὴν ὕψην τοῦ ὄργανου πολυπληθῆ ἀποστήματα, ἐδράζοντα τινὰ μὲν κατὰ βάθος, τινὰ δὲ πλησίον τῆς ἐπιφάνειας. Ἐκαστον τῶν τελευταίων τούτων ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς περιγραφείσας φαιᾶς πλάκας. Ἐκ τῶν ἀποστημάτων τινὰ μὲν εἶχον ὄγκον πύσου, ἄλλα δὲ καρύου και ἐν ὑπῆρχε μεγαλείτερον περὶ τὸ μέσον τῆς διαφραγματικῆς μοίρας τοῦ ὄργανου τὸ δ' ἐν αὐτοῖς περιεχόμενον ἦτο ὑγρὸν τι ὀρό-πυώδες εἰς τινα τούτων μετὰ χροιάς κίτρινωπῆς.

Τὰ ἀπὸ τῆς φλεβὸς τῶν πυλῶν εἰς τὸ ἥπαρ πρῶτον εἰσχω-

ρούντα άγγεία ήσαν πλήρη θρόμβων όμοίων προς εκείνους της φλεβός των πυλών, έχόντων την όψιν της τρυγός του οίνου.

Έντός της χοληδόχου κύστεως ήπηρεχεν δλίγη χολή άχρους και πυκνή.

Σπλήν. Ο όγκος αυτού κατά φύσιν έντός αυτού ύπάρχουσι τινά μικρά διεσπαρμένα άποστήματα, πλήρη πυώδους ύλης και ύσον φακός τó μέγεθος.

Νεφροί αναιμικοί. Ο άριστερός είχε τόν όγκον μικρότερον του κατά φύσιν.

Κρανιακή κοιτίτης. Αί μήνιγγες, ό εγκέφαλος και ή παρεγκεφαλίς κατά φύσιν.

ΤΑΔΤΙΑΣ ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΑΥΤΟΜΑΤΟΣ
ΑΥΤΩΝ ΙΑΣΙΣ.

† π δ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΙΣΚΟΥ.

Τήν 10 Μαρτίου του 1867 έτους προσήλθεν εις την Αστυκλινικήν ό Παύλος Αντωνίου, έτών 34, κηπουρός τó επάγγελμα. Έν ύγει καταστάσει διατελών, καταλήφθη ουτός πρό δατά ήμερών υπό πόνου, εδράζοντος κατά την άριστεράν ύποχόνδριον χώραν και υπό δυσπνοίας, και πυρετού και βηχός ξηράς.

Εξέταση. Η γλώσσα ήν κατά φύσιν τó δέρμα μετρίως καλον, ό πυρετός μέτριος, ή βίξ ξηρά, ό θώραξ παρέσχε διά της επικρούσεως άμβλύτητα όπισθεν και άριστερά εις την κατωτέραν αυτού μοίραν, διά δέ της άκροάσεως ελάττωσιν του αναπνευστικού θρού ή καρδιά είχεν ύγιώς ως και τά λοιπά σπλάχνα. Έχορηγήθη τώ πάσχοντι έγχυμα δακτυλίτιδος μετά νιτρικού κάλεος. Τήν επομένην ήμέραν ήτοι την 11 ό πάσχων διετέλει έν τή αύτῃ καταστάσει, έχορηγήθη αύτῷ τó αύτό φάρμακον και έτέθη εκδόριον επί της χώρας, έφ' ής ή άμβλύτης. Έπα-

νήλθε την 13 ή κατάσταση του πάσχοντος έβαινεν επί τó βέλτιον, έχορηγήθη αύτῷ τó αύτό φάρμακον.

Ο πάσχων δέν επανήλθεν ειμή μετά παρέλευσιν τεσσάρων μηνών ήτοι την 12 του Ιουλίου, άφηγήθη δέ ήμιν τά εξής: ότι καιρόν τινά μετά την προβήθειαν νόσον καταλήφθη υπό βραχύνοτιος της φωνής και υπό βηχός μετ' άποχρέμψεως αίματος φύρτου' ήσθάνετο δέ και πόνον εις την άριστεράν ώμοπλάτην, όστις και παρέμενεν έτι. Και ή μέν αίμόφυρτος άποχρέμψις διαρκέσασα επ' όλίγον κατέπαυσε και επανήλθεν αύθις μετά τινα καιρόν, διαρκέσασα μίαν ήμέραν, του πάσχοντος άποπτύσαντος ίκανήν ποσότητα καθαρού αίματος, άλλ' ό πάσχων προσείπεν ότι πρό μηνός ήρχισε να άποβάλλη από καιρού εις καιρόν διά της βηχός κύστεις πλήρεις ύδατος, των όποιων αύτός καλώς άντελάβετο. Η εξέταση παρέσχε τά εξής: άμβλύτητα υπό την άριστεράν μασχάλην και όπισθεν εις τó κατώτερον μέρος του θώρακος, ασθενέστερον δέ τó αναπνευστικόν ψιθύρισμα κατά τās χώρας ταύτας· κατά τά λοιπά ό πάσχων είχε καλώς. Έχορηγήθη τῷ πάσχοντι στίμι υσιούχον έρυθρόν.

Τήν 20 του αυτού μηνός απέπτυσε άκεφαλοκύστεις τās όποιας και προσήγαγεν εις την αστυκλινικήν, εξέτασθίσαι δέ παρέσχον βεβαίαν την διάγνωσιν των ύδατίδων.

Έκτοτε ό πάσχων δέν επανήλθεν ειμή μετά δύο περίπου έτη ήτοι την 5 του Μαΐου του 1869 παραπονούμενος έλαφράς γαστρικός ένοχλήσεις άσχετους προς τó παλαιόν αυτού νόσημα· ή θρέψις αυτού είναι άκμαία, εργάζεται ύσον θέλει κοπιώδη έργα, ουδεμίαν κύστιν έκτοτε απέπτυσεν. Η ένιαχού του θώρακος έν αρχῃ ύπάρξασα άμβλύτης εξέλιπε και επανήλθεν ή κυφελώδης άνάπνοή εις τó κατά φύσιν, ό δέ πριν πάσχων έχει ήδη καθ' όλα καλώς αιτιώμενος μόνον ότι ένίοτε αισθάνεται την ύπαρξιν βέγγους έντός του πνεύμονος.

Εάν ανατρέξη τις εις τούς ιατρούς της αρχαιότητος, θέλει ιδεί ότι ή άληθής φύσις του ένδοξώου τούτου παρκαίτου, του έχινοκόκκου, διετέλει ύλως άγνωστος αύτοίς. Αναφέρουσι μέν

ὁ Γαληνός, ὁ Ἱπποκράτης (ἀφορισμ.) καὶ ὁ Ἀρεταῖος περὶ κύστεων ἐμπεπλησμένων ὕδατος ἐν τοῖς διαφόροις τοῦ ἀνθρώπου σπλάχνοις, ἀλλ' εἰς τὰς κύστεις ταύτας, θεωροῦντες αὐτὰς ὡς ἀποτόκους ἀνευρόσεως τῶν λεμφοφόρων ἀγγείων ἢ καὶ ἐξ ἄλλων αἰτίων παραγώγουσ, οὐχὶ ἰδίαν ἀξίαν ἀπέδιδον. Καὶ τοιαύτη μὲν ἦτο ἡ περὶ αὐτῶν ἰδέα, μέχρις οὗ ὁ Pallas ἐν ἔτει 1760 ἔγνω αὐτὰς ὡς αὐθυπόστατα παράσιτα καὶ ἐδήλωσε τὴν πρὸς τὰς ταινίας σχέσιν αὐτῶν. Ἡ πρώτη δὲ ἀκριβὴς τοῦ ἐχινοκόκκου τοῦ ἀνθρώπου περιγραφὴ, ἐγένετο ἐν ἔτει 1821 ὑπὸ τοῦ Bresmer.

Αἱ ὕδατιδες τῶν πνευμόνων εἶνε ἐκ τῶν νεσημάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια σπκνίως συναντᾷ καὶ ὁ μᾶλλον παλαιόσχυλος Ιατρός εἰς τὸν πρακτικὸν αὐτοῦ βίον. Καὶ πολλῶ μὲν σπανιώτερον ἢ τὸ ἤπερ καταλαμβάνουσι τοὺς πνεύμονας, συχνότερον δὲ τὸν δεξιὸν τοῦ ἀριστεροῦ πνεύμονος ἢ καὶ ἀμφοτέρους ἅμα, καὶ σπανίως μὲν πρωτοπαθῶς (ὡσπερ εἰς τὸν ἡμέτερον ἄρρωστον) ἄλλοτε δὲ, ἐπὶ τῶν πλείστων περιστάσεων, δευτεροπαθῶς ὀδεύουσαι ἐκ τῶν γειτνιαζόντων τοῖς πνεύμοσιν ὀργάνων καὶ ἰδίως τοῦ ἥπατος διὰ προηγηθείσης συμφύσεως καὶ διατρήσεως τοῦ διαφράγματος καὶ τῆς βίσεως τῶν πνευμόνων. Ὅτι δὲ οὕτως ἔχει καταδηλοῦται καὶ ἐκ τούτου, ὅτι ἐπὶ τῶν πλείστων περιστάσεων προηγοῦνται τῆς παθήσεως τῶν πνευμόνων ἐπὶ μακρὸν χρόνον συμπτώματα παθήσεως τοῦ ἥπατος ἢ καὶ τῶν ἄλλων τοῖς πνεύμοσι παρακειμένων ὀργάνων.

Ὁ Frerichs (Klinik der Leberkrankheiten ἐν σελ. 229. τομ. Β΄.) ἀναφέρει ὅτι, ἐπὶ εἰκοσι καὶ τριῶν περιπτώσεων ὕδατιδων τοῦ ἥπατος, ὡς αὐτὸς παρετήρησεν, δις μὲν τὰ παρκατικά ταῦτα νεοπλάσματα ἀνήλθον καὶ εἰσέδυσαν εἰς τοὺς πνεύμονας, τρίς δὲ εἰς τὸν δεξιὸν θώρακα. Ὁ δὲ Davaine συλλέξας τὰς διεσπαρμέναις περιπτώσεις ὕδατιδων τοῦ ἥπατος σημείει ὅτι, ἐπὶ 160 περιπτώσεων, εἰκοσάκις καὶ πλεον εἰσέδυσαν αὐταί, εἰς τοὺς πνεύμονας, τετρακίς εἰς τὸν θώρακα καὶ ἑνεακίς εἰς τὸν πλευρικὸν σάκκον.

Αἱ ὕδατιδες τῶν πνευμόνων εἰσὶ καθόλου μὲν ἰδίως ὅμως

ἤπερ ἤμιν λίαν σπάνια. Ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Ἀστυκλινικῆς μέχρι σήμερον, ἐνῶ πολλαὶ χιλιάδες ἀσθενῶν προσήλθον εἰς ταύτην, εἰς καὶ μόνος, οὐτινος τὸ ἱστορικὸν τῆς νόσου ἐν ἀρχῇ ἐξέθεσα, ἔπασχε τὸ νόσημα τοῦτο. Ὁ Wunderlich (Pathologie und Therapie σ. 502 τ. 3) ἐν τῷ περὶ ὕδατιδων κεφαλαίῳ, γράφων καὶ οὗτος περὶ τῆς σπανιότητος τοῦ νοσήματος ἀναφέρει ἐν σημειώσει ὅτι καὶ παρὰ τῷ Laennec (π. 286) ἀνευρίσκονται ὀλίγαι μόνον περιπτώσεις ἀκεφαλοκύστεων ἢ ἐχινοκόκκων τῶν πνευμόνων. Ὁ Andral (Clinique méd.) ἀναφέρει ἐξ μόνον περιπτώσεις. Ἐπίσης ἐλαχίστας ἀναφέρει ὁ Dr. Cruveilhier καὶ ὁ Baron (Mém. sur la nature et le développement des produits acid 1845 p. 41) καὶ ὁ Rokitsansky καὶ ὁ Foerster.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τοῖς πνεύμοσιν ὕδατιδων εἶνε διάφορος, ὅτε μὲν ὑπάρχει μία μόνη κύστις, ὅτε δὲ περισσότεραι ἢ καὶ πλείσται ἐνίοτε, καὶ τότε κατέχουσιν ἀμφοτέρους τοὺς πνεύμονας. Ὁ Craigie ἀναφέρει περιπτώσιν παράδοξον καθ' ἣν πάσχων τις ἀπέχρημψεν ἐν 116 ἡμέραις 135 κύστεις. Ἡ συνήθης ἔδρα τῶν ἀκεφαλοκύστεων εἶνε τὸ παρέγχυμα τῶν πνευμόνων· λίαν δὲ παράδοξον εἶνε ὅτι καὶ ἐντὸς τῶν πνευμονικῶν φλεβῶν ἀνευρέθησαν αὐταί ὡς ὁ Andral ἅπαξ παρατήρησεν.

Δύνανται δὲ νὰ καταλάβωσιν αἱ ὕδατιδες τοὺς κατωτέρους ἴσ ἐπίσης καὶ τοὺς ἀνωτέρους τῶν πνευμόνων λοβούς, ταλαντευόμεναι δὲ τὴν ὕγκον ἀπὸ κυάμου μέχρι πυγμῆς πιέζουσι μηχανικῶς τὸ περὶ αὐτὰς γειτνιῶν παρέγχυμα καὶ δύνανται νὰ καθέξωσι τὸν χώρον ὀλυκλήρου πνευμονικῆς πτέρυγος. Πολλὰκις δὲ συγκοινωνοῦσι μετὰ τῶν βρόγχων ἢ τοῦ πλευρικῶς κύτους.

Τὰ συμπτώματα τῶν ὕδατιδων τῶν πνευμόνων δὲν εἶνε σταθερὰ καὶ καθαρῶς ἐκφαινόμενα, οὐδὲ ἐκάστοτε τὰ αὐτὰ, ἀλλ' ἀσαφῆ καὶ ἀόριστα ἢ καὶ ὅλως ἐλλείποντα ὥστε ὁ Ιατρός δὲν δύναται ἐπακριβῶς νὰ ὀρίσῃ τὸ νόσημα. Ἐνεκα δὲ τῆς ἐνίοτε παντελοῦς τικύτης ἐλλείψεως τῶν συμπτωμάτων

(ὅπερ καὶ τὰ σπανιώτερον) δύναται ἡ νόσος ἐπὶ πολὺν χρόνον νὰ διατρέξῃ λαθραία, τοῦτο δὲ συμβαίνει ἰδίως ὡς παρατηρεῖ ὁ Hennoch (specielle Pathologie und Therapie ἐν σ. 647 τ. Β΄.) ὅταν αἱ ὕδατιδες εἴνε ὀλίγα τὸν ἀρθρῶν.

Ἐνίοτε αἱ ὕδατιδες τῶν πνευμόνων παρέχουσι τὰ συμπτώματα τῆς χρονίης πνευμονίας. Δύσποιαν, παροξυσμοὺς πνιγμονῆς, αἰμόφυρτα πτύελα. Ἄλλοτε δὲ τὰ φαινόμενα ἐλαφροῦ κατάρθρου. Τὸ μόνον χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῶν παρασιτικῶν τούτων τοῦ πνεύμονος νεοπλασμάτων εἶνε ἡ ἀπόχρεμψις ὀλοκλήρων ἀκεφαλοκύστεων ἢ λειψάνων αὐτῶν ἢ ἀπόχρεμψις αὕτη δυνατὸν νὰ ἐλλείψῃ, νὰ ἐπέλθῃ ἄπαξ ἢ καὶ νὰ ἐπανληθῇ πλεονάκις.

Ὁ Lebert ἐν τῇ ἀξιολόγῳ αὐτοῦ συγγραφῇ (Grundzüge der ärztlichen Praxis σ. 209) ἀναγράφων τὰ συμπτώματα τῶν ἐν τοῖς πνεύμοσιν ὕδατιδων θεωρεῖ τὰ ἐξῆς ὡς τὰ μάλ-λον συνήθη. «Πίεσιν καὶ πόνον ἐπὶ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης τοῦ θώρακος πλευρᾶς, ὅστις δύναται καὶ νὰ ἐλλείψῃ. Ἐπὶ μεγαλειτέρας ἐκτάσεως καὶ ἐπιπολαίας θέσεως τῶν ὕδατιδων δυνατὸν νὰ γίνῃ αἰσθητὴ περιγεγραμμένη ἀμβλύτης καὶ παρ' αὐτῇ τὰ σημεῖα χρονίου κατάρθρου. Ἡ συχνὴ ἐπὶ συνοδεύεται καλλάκις μετὰ πτυσμάτων αἰμοφύρτων, τὰ ὅποια διαλείπουσι καὶ αὐθις ἐπανερχονται, ἐνῶ συγχρόνως ἐλλείπουσι τὰ λοιπὰ σημεῖα βαρείας παθήσεως τοῦ πνεύμονος ἢ τῆς καρδίας. Εἰς σπανίας περιπτώσεις ἀνευρίσκει τις συγχρόνως ἀνάπτυξιν χρονίης πνευμονίας ἢ καὶ ὀξείας φυματώσεως μετὰ τῶν χαρακτηριζόντων αὐτὴν σημείων». Ἐξακολουθῶν δὲ λέγει «ἡ ἀπόχρεμψις τεμαχίων ὕδατιδος εἶνε τὸ ἄριστον τῶν σημείων. Τὰ τεμάχια ταῦτα ἀποχρέμπτονται συνήθως συνέρρικνωμένα, ἀλλ' εὐκόλως διαγιγνώσκονται ἐκ τῆς γλοιώδους καὶ ἡμιδιαφανοῦς ποιότητος καὶ τῆς ἐκ πετάλων μικροσκοπικῆς ὕφης τῶν».

Αἱ ὕδατιδες τοῦ πνεύμονος, αἵτινες παρατηροῦνται ἀπὸ τοῦ 20 μέχρι τοῦ 60 ἔτους τῆς ἡλικίας τοῦ ἀνθρώπου αὐδέποτε δὲ εἰς τὴν μικρὰν παιδικὴν ἡλικίαν, ἔχουσιν ἀόριστον τὴν διάρκειαν καὶ διάφορον τὴν ἐκθεσιν.

Ἡ εἰς θάνατον ἐκθεσις ἐπέρχεται εἴτε διὰ τῆς εἰς τὰ πέριξ διεγειρομένης φλεγμονῆς καὶ πνύσεως εἴτε διὰ πνιγμονῆς. Εἰς μίαν περίπτωσιν, ἣν ἀναφέρει ὁ Alster (deutsche klinik) αἰφνίδιος ἐπῆλθεν ὁ θάνατος διὰ ῥήξεως μιᾶς μεγάλης ἀκεφαλοκύστεως ἐντὸς τοῦ πνεύμονος.

Ἡ δὲ ἀνάρρωσις ἐπέρχεται τὸ μὲν διὰ τοῦ θανάτου καὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ παρασιτικοῦ νεοπλασματος, τὸ δὲ διὰ τῆς δι' ἀποχρέμψεως ἢ καὶ διὰ τῆς δι' ἄλλης ὁδοῦ γινομένης ἀποβολῆς ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπίνου ὄργανισμοῦ τοῦ ἐνδοζώου.

Ὁ Hennoch (specielle Pathologie und Therapie σ. 648) παρατήρησεν ὅτι ἐνίοτε ἀναφαίνεται ἔπαρμα ἐπὶ τοῦ θώρακος ἢ ἐπὶ τοῦ ἐπιγαστρίου τὸ ὅποιν τέλος ῥήγνυται καὶ ἐκκενοῦνται αἱ ὕδατιδες.

Ὁ δὲ Laennec παρατήρησε περίπτωσιν, καθ' ἣν ὕδατιδες τῶν πνευμόνων ἐξεβλήθησαν διὰ τοῦ πρῶτου πιθανῶς διὰ τοῦ στομάχου καὶ τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος διελθεῖσαι.

Καὶ τοιαύτη μὲν εἶνε ἡ πορεία καὶ ἡ ἐκθεσις καὶ τὰ συμπτώματα τῆς νόσου· δυστυχῶς ὅμως ἡ ἰατρικὴ τέχνη στερεῖται τῶν θεραπευτικῶν μέσων πρὸς σωτηρίαν τοῦ πάσχοντος, ὁ δὲ ἰατρός, ἀφορῶν μόνον εἰς τὰς σωματικὰς τοῦ ἀσθενοῦς δυνάμεις καὶ εἰς τὴν καλὴν τούτων διατήρησιν, θεραπεύει τὴν νόσον συμπτωματικῶς, ἀφιέμενος μᾶλλον εἰς τὴν φύσιν, τὰ πολυμήχανον τοῦτο καὶ εὐεργετικὸν ἐργαστήριον, ἀπὸ τῆς ὁποίας καὶ μόνον σχεδὸν προσδοκᾷ τὴν σωτηρίαν τοῦ πάσχοντος. Οὕτως ἐν τῇ ἡμετέρᾳ περιπτώσει δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐπῆλθεν αὐτόματος ἴσσις τῶν ὕδατιδων, αἵτινες ἐν βραχεῖ χρονικῷ διαστήματι ἀπεχρέμθησαν χωρὶς νὰ ἐναπολειφθῇ τοπικὴ τι ἀλλοίωσις, καθὼς διὰ τῆς φυσικῆς ἐξετάσεως ἀπεδείχθη.

Καὶ εἶνε μὲν δυνατὸν νὰ συμβῇ τοιαύτη τις τῶν ὕδατιδων τῶν πνευμόνων αὐτόματος ἴσσις, οὐχ ἥττον δὲ ἀναφέρονται καὶ μέσα θεραπευτικὰ κατὰ τῆς τοιαύτης παθήσεως. Τούτων τὸ μᾶλλον ἀνύσιμον, ὅπου δῆποτε τοῦ ὄργανισμοῦ καὶ ἐν ἐδράζωσιν αἱ ὕδατιδες, θεωρεῖται ἡ τερεβενθίνη, ἣτις καὶ συνηθέστερον ἀντι παντὸς ἕλλου δίδεται.

Ὁ Simon συνέλαβε τὴν ιδέαν νὰ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον εἰς τοὺς ἐχθινοκόκκους δι' εἰσπνοῶν ἐξ αἰθέρος· πράγματι δὲ μετὰ τὴν χρῆσιν τῆς θεραπευτικῆς ταύτης ἀγωγῆς ἐν τινι περιπτώσει πολλαὶ ὑδατίδες ἀπεχρέμθησαν καὶ ὁ πάσχων ἀπέκτησε τὴν προτέραν αὐτοῦ ὑγίαν. Τὴν ἀγωγὴν ταύτην συνιστῶντες καὶ ἡμεῖς τοῖς συναδέλφοις, παρακαλοῦμεν αὐτοὺς, ἂν ποῦ τις θεραπεύῃ τοιοῦτον πάσχοντα, νὰ υποβάλλῃ τοῦτον καὶ εἰς τὴν θεραπείαν ταύτην.

ΜΗΝΙΓΓΙΤΙΣ ΕΓΚΕΦΑΛΟΝΩΤΙΑΙΑ ΕΠΙΔΗΜΙΚΗ.

Ἰ π ὁ

ΜΙΧ. ΚΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗ.

Φύσις τῆς νόσου καὶ αἰτιολογία.

Ἡ νεκροψία τῶν ὑπὸ τῆς νόσου ταύτης θανόντων δεικνύει ἡμῖν πάντοτε φλογιστικὴν πάθησιν τῆς παχέως μῆνιγγος τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, τὰ δ' ἐν καιρῷ τοῦ βίου συμπτώματα, τοῦλάχιστον τὰ οὐσιωδέστερα τούτων, ἐξηγοῦνται ἀβιάστως ἀπὸ τῶν κατὰ τὰς μῆνιγγας ἀλλοιώσεων καὶ τῆς ἐπενεργείας αὐτῶν ἐπὶ τὰ παρακείμενα ὄργανα. Ἰδὴ ζητεῖται ἂν ἡ νόσος αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς αἰ λοιπαὶ σποραδικαὶ νόσοι, ὡς προερχομένη δηλ. ἐξ ἀτυμοσφαιρικῶν ἢ ἄλλων τοιοῦτων αἰτίων, ἐπέρχεται δὲ ἐπιδημικῶς ὅπως πολλαῖς παρατηρούμεν σποραδικὰ νοσήματα ἐντὸς ὀλίγου χρονικοῦ διαστήματος εἰς πολλὰ ἔτομα ἐμφανιζόμενα καὶ, οὕτως εἰπεῖν, ἐπιδημικῶς ἐνσκήπτοντα (ὡς πνευμονία κτλ.) ἢ ἂν πρέπει νὰ ἀναχθῇ εἰς τὰ μiasματικὰ νοσήματα, καὶ τούτου ἀποδειχθέντος, ζητεῖται πάλιν εἰς τίνα τάξιν τῶν μiasματικῶν νοσημάτων πρέπει νὰ ὑπαχθῇ, πρὸς δὲ τούτοις, εἰ δυνατόν, καὶ τίνος φύσεως εἶνε τὸ τὴν νόσον παράγον μiasμα (1).

Ἰπὲρ τῆς ιδέας ὅτι τὸ νόσημα ἀναπτύσσεται ὅπως τὰ σπο-

(1) Τὴν λέξιν μiasμα μεταχειρίζομαι ἐνταῦθα ὑπὸ γενικωτέραν σημασίαν ὡς ταυτίσημον τοῦ infection.

ραδικὰ νοσήματα, εἶνε δηλ. καθαρὰ φλεγμονή, ὑπάρχουσιν οἱ ἐξῆς πρὸ πάντων λόγοι.

Ὅτι ἡ σποραδικὴ μνηνγγίτις ἔχει μεγίστην πρὸς τὴν ἐπιδημικὴν ὁμοιότητα ἐνίοτε μάλιστα μολονότι σπανιώτατα ἐντελεῖ οὕτως εἰπεῖν ταυτότητα πρὸς ταύτην παρουσιάζει.

Ὅτι αἱ ἀνατομικαὶ ἀλλοιώσεις, αἱ κατὰ τὴν ἐπιδημικὴν μνηνγγίτιδα παρατηρούμεναι ἐξηγοῦσι σαφῶς καὶ ἀβιάστως ἅπαντα σχεδὸν τὰ ἐν καιρῷ τοῦ βίου φαινόμενα, τοῦθ' ὅπερ δὲν παρατηρεῖται συνήθως εἰς τὰ μiasματικὰ νοσήματα ἐν γένει, εἰς αὐτὴν ἢ ἐκτασις οὔτε ἢ ἐντασις τῶν φαινομένων ἐξηγοῦνται διὰ τῶν ἐν τῷ νεκρῷ ἀνατομικῶν ἀλλοιώσεων.

Ὅτι αἱ πλείστα ἐπιδημικὰ τοῦ νοσήματος τούτου σχετικῶς πρὸς τὰς τῶν μiasματικῶν νοσημάτων ἐπιδημίας δὲν προσβάλλουσι πολλὰ ἔτομα.

Ὅτι ἡ νόσος εἰς τὰς πλείστας ἐπιδημίας, καὶ παρ' ἡμῖν δὲ, ἐνσκήψασα τὴν χειμῶνα, ἐξέλιπε σχεδὸν ἐντελῶς τὸ θέρος, ἐν καιρῷ δὲ χειμῶνος ὑπάρχουσα ἐξήφανίζετο σχεδὸν βελτιωμένου τοῦ καιροῦ· οἱ πάντες δὲ παρετήρησαν ἐνταῦθα τὴν ἐντασιν τῆς ἐπιδημίας συμπίπτουσαν μὲ τὴν χειροτέρευσιν τοῦ καιροῦ, καὶ τὰς ὑφέσεις αὐτῆς μὲ τὸν καλὸν καιρὸν.

Καὶ αὕτη δὲ ἡ ταυτόχρονος σχεδὸν ἐμφάνισις τοῦ νοσήματος εἰς διάφορα καὶ μακρὰν ἀλλήλων κείμενα μέρη δεικνύει μᾶλλον κατὰ τῆς μiasματικῆς φύσεως τοῦ νοσήματος. Οὐδεμίαν δ' ἀξίαν ἔχει ὑπὲρ τῆς μiasματικῆς φύσεως ὁ δυσχυρισμός, ὅτι εἰς θανόντας ἐντὸς 36 ἢ καὶ ὀλιγωτέρων ὥρων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ νοσήματος εὐρέθη ἀφθονος πυώδης διήθησις τῶν μνηνγγίων, καθόσον τοῦτο παρετηρήθη πολλαῖς καὶ εἰς μνηνγγίτιδας σποραδικάς.

Πειθόμεθα ὅμοις μᾶλλον ὑπὲρ τῆς μiasματικῆς φύσεως τοῦ νοσήματος, ἐὰν ἀναλογισθῶμεν, ὅτι καίτοι ἡ ἐπιδημικὴ μνηνγγίτις ἔχει μεγάλην πρὸς τὴν σποραδικὴν ὁμοιότητα, παρουσιάζει οὐχ ἥττον καὶ σπουδαίας διαφοράς, εἰς τρόπον ὅστε φαίνεται διάφορον ὅλως νόσημα· αἱ διαφοραὶ δ' αὗται εἰσὶν αἱ ἐξῆς· ἐνῆ ἡ σποραδικὴ μνηνγγίτις περιορίζεται μᾶλλον ἢ ἡ ἐπι-

τον ἐπὶ τὴν περιφερικὴν μὴνιγγα τοῦ ἐγκεφάλου, ἡ δὲ φυματώδης ἐπὶ τὴν βάσιν αὐτῆς, σπανίως δὲ (κατὰ τοὺς πλείστους τοὐλάχιστον συγγραφεῖς) ἐπεκτείνονται ἐπὶ τὸν νωτιαῖον μυελόν· ἡ ἐπιδημικὴ μνηνιγγίτις προσβάλλει ταυτοχρόνως καὶ τὴν κατὰ τὴν περιφέρειαν καὶ τὴν βάσιν τοῦ ἐγκεφάλου μὴνιγγα, πρὸς δὲ καὶ τὰς μὴνιγγας τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, ἐπεκτείνεται δὲ πολλάκις ἡ φλεγμονὴ καὶ πυώδης ἐξιδρώσις ἐπὶ τὸ ἐπένδυμα καὶ τὰ χοροειδῆ πλέγματα, ὅπερ σπανιώτατα συμβαίνει εἰς τὴν φυματώδη ἢ βασικὴν μνηνιγγίτιδα· κατὰ ταύτην δὲ παρατηροῦνται προσέτι κατὰ τὸν σπλήνα, τὸ ἥπαρ, τοὺς νεφρούς, τὸ αἷμα κτλ. ἀλλοιώσεις, οἷαι συνήθως μὲν ἐπέρχονται εἰς μiasματικὰ νοσήματα, οὐδαμῶς δὲ παρατηροῦνται εἰς τὴν σποραδικὴν μνηνιγγίτιδα· συνεπῶς τούτοις καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ὀργάνων τούτων συμπτώματα, ἐλλείποντα εἰς τὴν σποραδικὴν μνηνιγγίτιδα, ὑποδεικνύουσι τὸ διάφορον καὶ μiasματικὸν τῆς φύσεως τῆς ἐπιδημικῆς μνηνιγγίτιδος.

Ἀλλὰ καὶ τὸ προγνωστικὸν τῆς ἐπιδημικῆς μνηνιγγίτιδος εἶνε διάφορον τοῦ τῆς σποραδικῆς· καθόσον ἐνῶ ἡ φυματώδης μνηνιγγίτις εἶνε ἀπολύτως θανατηφόρος, τῆς δὲ καθαρᾶς φλογιστικῆς μνηνιγγίτιδος ἡ θνησιμότης εἶνε ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τοιοῦτον νόσημα μεγίστη, ἡ ἐπιδημικὴ μνηνιγγίτις, καίτοι αὕτη τοπικῶς καταλαμβάνει μείζονα ἔκτασιν, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς φονικωτάτας αὐτῆς ἐπιδημίας παρέχει προγνωστικὸν βεβαίως πολλῶ καλλίτερον.

Ἐκτὸς τούτων ἀναλογίζων τις τὴν μεγάλην σπανιότητα τῆς καθαρᾶς φλογιστικῆς μνηνιγγίτιδος (1), βλέπων δὲ τὴν αἰφνι-

(1) Ἢ αὐτοπαθῆς καὶ ἀπλῆ μνηνιγγίτις παρ' ἡμῖν εἶνε ἐκ τῶν σπανίων νοσημάτων, συνήθως τὰύτης εἰς τὴν μικρὰν πρὸ πάντων ἡλικίαν εἶνε ἡ βασικὴ φυματώδης ἢ κεγγρώδης μνηνιγγίτις· οὐχὶ δὲ σπανία κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην νόσος εἶνε ἡ καλουμένη παρὰ τινῶν γαστρομνηνιγγίτις, ἣτις καθ' ἡμᾶς εἶνε πᾶν ἄλλο ἢ μνηνιγγίτις· θεωροῦμεν δὲ ταύτην ὅτι μὲν ἀναιμίαν τοῦ ἐγκεφάλου (ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον), ὅτι δ' ὑπεραιμίαν αὐτοῦ, ἀλλοτὲ δὲ βῶδη διήθησιν τῶν μνηνιγγῶν, εἰς τινὰς δὲ τέλος περιστάσεις τὰ ἐγκεφαλικά φαινόμενα ἐπέρχονται καθαρῶς κατὰ συμπάθειαν ἐκ παθήσεων τοῦ

δύαν καὶ ἀνευ τινὸς καταφανοῦς αἰτίας ἐμφάνισιν τοιοῦτου τινὸς νοσήματος εἰς πολλὰ ἄτομα, πείθεται ὅτι ἰδιαίτερόν τι αἷτιον, ὅπερ πρότερον δὲν ὑπῆρχεν, ἐπροκάλεσε τὴν ἀνάπτυξιν ὄχι μόνον τῶν καθαρῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκτρωτικῶν μορφῶν, παρατήρων δὲ, ὑπαρχούσης τῆς μνηνιγγίτιδος, τὴν πορείαν ἐτέρων νοσημάτων, ἀνευρίσκει πολλάκις συμπτώματά τινα ἐν τούτοις ἀναμιμνήσκοντα τὴν μνηνιγγίτιδα, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει συνήθως ἐπικρατούντων μiasματικῶν νοσημάτων.

Τέλος αἶρει πᾶσαν ἀμφιβολίαν ὡς πρὸς τὸ μiasματικὸν τοῦ νοσήματος ἡ παρατήρησις ἡ γενομένη παρὰ Γάλλων πρὸ πάντων ἰατρῶν, καθ' ἣν ἄνθρωποι ἀναχωρήσαντες ἐκ χωρῶν, εἰς ἃς ὑπῆρχεν ἡ νόσος, καὶ μεταβάντες εἰς μέρη, εἰς ἃ ἡ νόσος δὲν εἶχεν ἀναφανῆ, προσεβλήθησαν αὐτοὶ καὶ μόνον ὑπὸ ταύτης, ἐνῶ οὐδεὶς τῶν κατοίκων τῶν τόπων ἐκείνων ἔπαθε τὸ νόσημα.

Τὸ νόσημα θεωρηθὲν ὡς ἐκ μiasματος προερχόμενον, δύναται ἄρα γε νὰ καταταχθῇ εἰς τὰ τυφώδη νοσήματα, καὶ νὰ θεωρηθῇ ὡς συγγενὲς πρὸς ταῦτα, ἢ ὡς ἰδίον τι εἶδος τύφου ὡς πολλοὶ, ἰδίως δὲ Γάλλοι καὶ νεωστὶ ἀμερικανοὶ ἰατροὶ παραδέχονται; Κατὰ τῆς ἰδέας ταύτης ἀντίκειται πρῶτον ἡ ἰδίως διακρίνουσα τὰ τυφώδη νοσήματα ἔλλειψις ἀνατομικῆς βάσεως, εἰς ἣν ν' ἀποδοθῶσι τὰ βαρῆα ἐγκεφαλικά φαινόμενα, ἐνῶ ταῦτα εἰς τὴν ἐπιδημικὴν μνηνιγγίτιδα ἐξηγοῦνται ἀδιά-

ἐντερικῶ σωλήνος πρὸ πάντων. Κατὰ τοῦ νοσήματος τούτου ἀντιπρατέσσεται συνήθως ἅπασα ἡ ἀντιφλογιστικὴ συσκευή ἀμειλιωμένων μάλιστα πολλῶν ἰατρῶν, τίς πλείονα νὰ θέσῃ ἐκδέρια, ἢ ὅπερ καὶ χεῖρον, τίς πλείονερας νὰ ἐπιθέσῃ βδέλλας εἰς τὰς μαστοειδεῖς ἀποφύσεις· ἡ τοιαύτη ἀσκοπιὰ καὶ ἐπιβλαβῆς χρῆσις τῶν βδελλῶν εἰς τὰς μαστοειδεῖς ἀποφύσεις, ἔφερον, ἐν μέρει τοὐλάχιστον νομίζομεν, τὴν ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ λαοῦ δυσπιστίαν, πρὸς ταῦτα, νομίζοντων τῶν πολλῶν, ὅτι αὐταὶ φέρουσι τὸ αἷμα πρὸς τὴν κεφαλὴν· καὶ ἀληθῶς οὐδεμίαν ἄλλην ἐξήγησιν δύναται ὁ λαὸς νὰ δώσῃ εἰς τὴν μετὰ τὴν χρῆσιν τῶν βδελλῶν ἐπίτασιν πολλῶν τῶν ἐγκεφαλικῶν φαινομένων, ἅτινα ἀποδίδονται συνήθως εἰς τὴν πρὸς τὸν ἐγκέφαλον συμπίεσιν τοῦ αἵματος, ἐνῶ ἡ ἐπίτασις αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς αὐξήσεως τῆς ἀναμίας· ὡς εἰς τοιαῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περιστατικὰ ἐφελιγεται καὶ ἡ ἐπιφελῆς ἐπίτασις φανείτω χρῆσις τοῦ ὑδριεδικοῦ καλίου εἰς τὴν μνηνιγγίτιδα.

στως εκ τῶν τοπικῶν κατὰ τὰς μὴνιγγας ἀλλοιώσεων, εἴτα δὲ ἢ πορεία ἢ τόσον βυθμική κατὰ τὸν τύπον εἶνε ἕως διαφόρος, καὶ τὰ συμπτώματα δὲ καὶ ὁ τρόπος τῆς μεταδόσεως, ἰδίως τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύπου, διαφέρουσιν.

Ἀλλὰ καὶ ὡς κακοήθης πυρετὸς ἠδύνατο εὐκόλως νὰ θεωρηθῇ τὸ νόσημα καὶ εἰς τὸ ἐλῶδες μίασμα νὰ ἀποδοθῇ, ἀφοῦ μάλιστα πολλάκις οὐχὶ μόνον μεγάλας παρουσιάζει ὑφέσεις ἢ καὶ διαλείπουσαν πορείαν ἔχει, ἀλλὰ καὶ ἐν εἰδεί παροξυσμοῦ διαλείποντος πυρετοῦ μὲ τὰ τρία στάδια ἐνίοτε ἀρχεται, ἢ τοιοῦτόν τι παρουσιάζει κατὰ τὴν πορείαν ἢ καὶ τὰ τέλη αὐτῆς ἢ νόσου. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς γνώμης ταύτης ὑπάρχουσι πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ οἱ ἐξῆς λόγοι α) ὅτι καὶ ἄλλα νοσήματα ἐκφαίνονται μὲ συμπτώματα διαλείποντος πυρετοῦ· β) ὅτι ὁ σπλὴν δὲν ἐξογκοῦται τοῦλάχιστον οὐχὶ ἐπὶ τοσοῦτον, ὅσον ἐπὶ τῶν διαλείπόντων πυρετῶν· γ) ὅτι τὸ νόσημα δὲν ἐξαρτᾶται ὀρισμένως ἀπὸ τῆς ποιότητος τοῦ ἐδάφους, ὅπως οἱ πυρετοὶ, ἐνεφανίσθη δὲ συχνότατα καὶ εἰς χώρας, ἐν αἷς σπάνι οἱ εἶσιν οἱ διαλείποντες· δ) ὅτι ἡ κινήσις οὐδεμίαν ἔχει ἐπὶ τοῦ νοσήματος ἐπιρροήν.

Ἡ ἐγκεφαλονωτιαία μνηνιγγίτις θεωρεῖται παρὰ τῶν πλείστων, ὡς νόσημα προερχόμενον ἐκ μιάσματος ἀγνώστου τὴν φύσιν, οὗτινος ὅμως τὸ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπινου ὄργανισμοῦ ἀποτέλεσμα εἶνε γενικὴ μὲν τις πάθησις αὐτοῦ, πρὸ πάντων ὅμως φλογιστικὴ πάθησις τῆς παχείας μὴνιγγος τοῦ ἐγκεφάλου καὶ νωτιαίου μυελοῦ· ἀνάλογα δὲ ταύτης νοσήματα, διάφορα ὅμως βεβαίως τὴν φύσιν, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἢ δυσεντερία, ἢ Ἀσιατικὴ χολέρα καὶ τὸ μiasmατικὸν ἐρυσίπελας, νοσήματα, ἅτινα καὶ σποραδικῶς, ὡστερ καὶ ἡ μνηνιγγίτις, ἐμφανίζονται.

Εἰσὶ τινες οἱ θεωροῦντες τὴν νόσον ὡς μεταδοτικὴν, οὐδεμία ὅμως ὑπάρχει τούτου θετικὴ ἀπόδειξις· τὸ μεταδοτικὸν ἢ μὴ νόσου τινὸς ἐπιδημικῆς, δύναται εὐκολώτερον νὰ ἐξιχνιασθῇ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπιδημίας καὶ εἰς μέρη ἐλιγάνθρωπα· εἰς τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας Γυθείου παρατηρήσαμεν ὅτι σπα-

νίως καὶ κατ' ἐξίρσεις προσεβλήθησαν πλείωτερα άτομα τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, ἀλλὰ καὶ εἰς Ἀθήνας οὐδέποτε ἐλάβομεν ἀφορμὴν ὑπονοίας τῆς μεταδοτικότητος τοῦ νοσήματος, ἐνθ' ἡμεῖς, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος κατὰ τὴν ἐπιδημίαν τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύπου ἠδύνατό τις νὰ παρακολουθῆσθαι κατὰ βῆμα καὶ ἄνευ διακοπῆς τὴν διὰ τῆς μεταδόσεως ἐξάπλωσιν τῆς νόσου.

Ἡ ἐπιδημία ἀνεπτύχθη καὶ παρ' ἡμῶν, ὡς συνέβη εἰς τὰς πλείστας ἄχρι τοῦδε ἐπιδημίας, ἐν καιρῷ χειμῶνος μεθ' ὑφέσεων συμπιπτούσων ἐν εὐδαίαις ἡμέραις. Πρὸς 14 ἐκ 17 νοσησάντων ἐν Ἀθήναις ἡ νόσος ἀνεπτύχθη προηγηθείσης τὴν προτερείαν βροχῆς, πνέοντος δὲ νοτιοδυτικοῦ ἢ νοτίου ἀνέμου. Κατὰ τὸν παρελθόντα χειμῶνα μέχρι μὲν τέλους Ἰανουαρίου ἐπακράτησαν οἱ βόρειοι καὶ βορειοανατολικοὶ ἄνεμοι, ἀπὸ δὲ τοῦ Φεβρουαρίου καὶ ἐντεύθεν οἱ νοτιοδυτικοὶ καὶ νότιοι ἄνεμοι· ἡ δὲ πτώσις τοῦ ὕδατος ἦτο μεγάλη, τὸ δὲ ψῦχος ὑγρὸν.

Ἡ νόσος ἐξ ἴσου σχεδὸν προσέβαλεν ἀνδρας καὶ γυναίκας. Καὶ πολὺ μὲν συνηθέστερον προσβάλλονται οἱ τῆς παιδικῆς καὶ νεανικῆς ἡλικίας μέχρι τοῦ 30 ἔτους τῆς ἡλικίας, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ γερόντων δὲν φεῖδεται ἡ νόσος· ὑπάρχουσιν ὅμως ὡς πρὸς τοῦτο διαφοραὶ εἰς τὰς διαφόρους ἐπιδημίας· οὕτω π. χ. κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἀξιοτίμου ἱατροῦ Κ. Λογολέτου ἐν Γυθείῳ σπανίως προσεβάλλοντο οἱ παῖδες, ὧν ἐν Ἀθήναις οὐδὲ ὅπως ἐφείσθη ἡ νόσος.

Ἡ δὲ συνηθετέρα ἀφορμὴ πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νόσου ἦτο τὸ ὑγρὸν ψῦχος, κατ' ἐμὲ τοῦλάχιστον, σπανιώτερον δὲ ἕτεραι καταχρήσεις καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῆς νόσου ἔπαθον μᾶλλον οἱ ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν ἐκτιθέμενοι εἰς τὸ ψῦχος καὶ οἱ χωρικοί.

Πορεία ἐκβάσεως.

Ἡ πορεία τῆς νόσου εἶνε ἐξέτα, ὁ δὲ μέγιστος κίνδυνος, ὡς εἵπομεν, εἶνε περὶ τὴν 5 ἡμέραν τῆς νόσου· ἐπὶ αἰτίας δ' ἐκβάσεως ἢ ἀνάβησις διαρκεῖ ἐπὶ πολὺ, σπανιώτατα δ' ἐπέρχε-

ται ταχέως ή ίσως' ώστε μηνιγγίτις μετρίου βαθμού σπανιώ-
τατα παρέρχεται εντός 2 εβδομάδων.

Συνηθεστάτη ήτο εις τήν επιδημίαν τών Αθηνών παράτασις
τις τής νόσου επί εβδομάδας πολλές και κατάστασις εν είδει
μπαρσαμού, εξ ής λίαν βραδέως συνήρχοντο οί πάσχοντες, ών
πολλοί απέθνησκον.

Είς ένα εκ τών Ιαθέντων ασθενών, ούς είδομεν, έναπέμεινε
κώφωσις τελεία κατά τò δεξιόν ούς' παις δέ τις θεραπευθείς
υπό τής νόσου απέβίωσεν υπό γαγγραινώδους στοματίτιδος.

Εν Γυθείω ή νόσος ήτο φονικωτάτη' εν Αθήναις δέ εκ τών
ασθενών βσους είτε εγώ Θεράπευον, είτε κατά τύχην είδον
παρ' άλλων Θεραπευομένων, πλείονες τών ήμίσεων απέβίωσαν'
(Άλλοι Ιατροί, ώς ήκουσα, ήσαν έμου ευτυχέστεροι).

Θεραπεία.

Είς νόσημα, ούτινος ή νοσογόνος αίτία είνε άγνωστος ήμίν,
εις νόσημα πρό πάντων άπερ άφ' ένός, καιίτοι εν μεγίστη έν-
τάσει άνεφάνη, πολλάκις άνευ ούδεμιιάς Θεραπείας αίσίως ήλη-
ξεν, άφ' έτέρου δέ διά τής χρήσεως οίασδήποτε Θεραπευτικής
μεθόδου πλειστάκις τόν θάνατον ήφερε, είνε δύσκολον να έξεύ-
ρη τις τήν καταλληλοτέραν και μάλλον έπιτυχή Θεραπευτικήν
μέθοδον. Εν τοίς εξής θέλωμεν διαλάβει και' έκαστα τά διά-
φορα Θεραπευτικά μέσα, ών έγένητο άχρι τουδε χρήσις μετά
μείζονος ή ελάσσονος έπιτυχίας.

Αί γενικαί άφαιμάξεις, ών πρότερον έγένητο μεγάλη χρήσις
θεωρούνται παρά τών πλείστων, ώς μάλλον έπιβλαβείς, ελά-
χιστοι δ' είνε, οί σήμερον υπέρ αυτης συνηγορούντες.

Αί τοπικαί άφαιμάξεις διά βδελλών εις τας μαστοειδεις ά-
ποφύσεις παρά πάντων σχεδόν τήν σήμερον συνιστώνται, άπαρ-
τίζουσι δέ μετά τών ψυχρών επί τής κεφαλής και τών σικυών
εκατέρωθεν τής σπονδυλικής στήλης τήν κυριωτέραν τοπικήν
κατά τού νοσήματος Θεραπείαν, αλλά νομίζομεν ότι και τού-
των πρέπει να γίνεται χρήσις ούχι άπλώς διότι πρόκειται περί

μηνιγγίτιδος, άλλ' ύπαρχούσης ώρισμένης ένδειξεως, όταν πα-
ρέχει ή καταφραγή επί τήν κεφαλήν συμφορήσις αίματος, εκ-
δηλουμένη, είτε διά μεγάλης ώχρότητος του προσώπου, είτε
διά τής ένέσεως τών όφθαλμών, τής έρυθρότητος του προσώ-
που και τής σφύξεως τών καρωτίδων. Αλλά και κατά τής
σφοδράς κεφαλαλγίας, εφάνησαν πολλάκις έπωφελεις αί τοπικαί
άφαιμάξεις' αναλόγως δέ τών περιστάσεων επαναλαμβάνονται
αυται. Αί διά σικυών εκατέρωθεν τής σπονδυλικής στήλης ά-
φαιμάξεις εφάνησαν επίσης λίαν ώφέλιμοι κατά τών εις τήν
σπονδυλικήν στήλην πόνων. Τά ψυχρά επί τής κεφαλής διά
πάγου έπιθέματα συνιστώνται παρά πάντων ώς ώφέλιμα κατά
τε τής νόσου και τινων αυτης συμπτωμάτων, ιδίως δέ τής κε-
φαλαλγίας και άλλων βρέων έγκεφαλικών φαινομένων.

Έκδορίων, συναπισμών, έντριβών τής δι' έμετικής τρυγής
άλοιφής επί τήν σπονδυλικήν στήλην και τών τοιούτων άπα-
γωγικών επί του δέρματος, ή ώφέλεια είνε μικρά και άβεβαία,
ιδίως όμως τούτων και πρό πάντων τών έκδορίων, πρέπει να
γίνεται χρήσις επί βρέων έγκεφαλικών φαινομένων, οίδημα-
τος τών πνευμόνων κττ.

Εκ τών έσωτερικών χορηγουμένων φαρμάκων παρά πάντων
σχεδόν συνιστάται τò καλόμेलι μόνον ή μετά καθαρτικών ώς
ιαλάπης και άλλων' και τινες μόνον χρώνται του καλομέλιτος
εις μεγάλας δόσεις μόνον ώς καθαρτικού, οί πλείστοι δέ άκο-
λοούτως και εις μικράς δόσεις, μέχρις ήτου αναφανώσι τά πρώ-
τα σημεία στοματίτιδος ύδραργυρικής. Συνήθως γίνεται χρήσις
και άλλων καθαρτικών, ύπαρχούσης δυσκοιλιότητος.

Του ύδριοδικου καλίου γίνεται χρήσις παρά τινων μόν και
διαρκούντων εισέτι τών σπουδαίων από τής κεφαλής φαινομέ-
νων, παρά τών πλείστων όμως κατά τά τελευταία μόνον τής
νόσου στάδιον επί τῷ σκοπῷ τής απορρόφήσεως τών τής νόσου
προϊόντων.

Εκ τών ναρκωτικῶν έγένητο χρήσις παρά Γάλλων πρό πάν-
των Ιατρών εις προγενεστέρας εποχάς του όπιου εις μεγάλας
δόσεις, ώς ειδικοῦ, ούτως ειπείν, κατά τής νόσου φαρμάκον.

ἄλλοι δ' εἰσέτι τινὲς οἱ συνιστῶντες αὐτό. Μπολονότι δὲ τὸ ὄπιον καὶ τὸ ἀλκαλοειδὲς αὐτοῦ, ἢ μορφίνη, οὐδεμίαν ἔχουσι κατὰ τῆς νόσου ἐνέργειαν, οὐχ ἦττον ὅμως εἰσι χρησιμώτατα, ἰδίως τὸ δεύτερον πρὸς κατεύνασίν τινων συμπτωμάτων, οἷα εἰσὶν οἱ ριπτασμοί, ἢ ἀϋπνία, ἢ σφοδρὰ κεφαλαλγία, ὁ ἔμετος κττ. τῆς μορφίνης ἐγένετο πολλάκις καὶ ὑποδερμικῶς χρήσις μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας κατὰ τῶν ρηθέντων συμπτωμάτων. Ἀλλὰ καὶ ἄλλων ναρκωτικῶν ὡς τῆς εὐθαλείας ἢ ἀτροπίνης κττ. ἐγένετο πολλάκις χρήσις· ἀπάντων ὅμως τούτων προτιμητέα ἢ μορφίνη.

Τὴν κινίνην καθ' ἑαυτὴν ἢ μετὰ ἐπίου πολλάκις μετεχειρίσθημεν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς νόσου καὶ ἀκολούθως, ὅτε τὸ νόσημα παρουσίαζεν ὑφέσεις, ἢ ἔφερε τὸν τύπον διαλείποντος πυρετοῦ, ἀλλ' οὐδέποτε εἶδομεν ὠφέλειάν τινα ἐξ αὐτῆς.

Τῶν τόνωτικῶν, περουβιανοῦ φλοιοῦ, τῶν σιδερούχων κττ., γίνεται χρήσις συνήθως κατὰ τὰ τελευταία τῆς νόσου στάδια πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ἀπὸ τοῦ μαρασμοῦ κινδύνου.

Τὴν δακτυλίτιδα μετεχειρίσθημεν ἄπαξ μόνον ἐπὶ διαρκοῦς μεγάλης συχνότητος τῶν σφυγμῶν, ἀλλὰ καίτοι αὕτη ἐπὶ πολλὰς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας ἐλήφθη, οὐδεμίαν ὅμως ἔσχεν ἐπ' αὐτῶν ἐπιρροήν. (ἴσεται συνέχεια).

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΠΑΘΩΝ ΑΝΑΓΩΓΙΑΝ (ΑΦΑΣΙΑΝ) ΠΑΡΟΔΙΚΗΝ.

Υ π δ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΤΕΚΟΥΑΝ.

Π. Κ. ἐκ Κορίνθου, ἑτῶν 55, κορυεύς. Εἰσῆλθεν εἰς τὸ Ἀθηματικὸν Νοσοκομεῖον τῇ 7 Δεκεμβρίου 1868.

Ὁ ἀνεψιὸς τοῦ πάσχοντος διηγήθη ἡμῖν, ὅτι οὗτος οἰνοπότης εἰς ἄκρον εἶχε καλῶς μέχρι τῆς 27 Νοεμβρίου, ὅτε μετὰ κραιπνὴν ἔπεσε χαμαὶ καὶ ἔμεινεν ἀναίσθητος· ὅτι μετὰ τὴν χρῆσιν διαφόρων θεραπευτικῶν μέσων ἀνέλαβε μὲν κατὰ μι-

κρὸν τὰς αἰσθήσεις του, ὑπελείφθησαν δὲ αὐτῷ κλονισμοὶ τῶν ἄκρων κατ' ἀόριστα διαστήματα ἐπανερχόμενοι καὶ δυσκινησία κατὰ τὸν δεξιὸν πόδα καὶ τὴν δεξιάν χεῖρα, ὧν ἕνεκα προσήλθεν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον.

Οὗτος ἐξετασθεὶς εἶχε φυσιογνωμίαν νωθράν, διάνοιαν καὶ μνήμην ἱκανὴν ἵνα παράσχη πληροφορίας τινάς, τὰς κόρας πλατείας καὶ εὐκινήτους εἰς τὸ φῶς ἄνευ στραβισμού, τὴν ἀριστερὰν γωνίαν τοῦ στόματος εἰλαυμένην μικρὸν πρὸς τὰ ἄνω, τὴν γλῶσσαν ἐστραμμένην μικρὸν πρὸς τὰ δεξιὰ ὡς καὶ τὸ ὑπερώϊον ἰστίον· πρὸς τούτοις πάρεσιν τῆς κινήσεως καὶ τῆς αἰσθήσεως κατὰ τὸ δεξιὸν ἡμῖσι τοῦ σώματος, θερμοκρασίαν μετρίαν, σφυγμοὺς μικροὺς, εὐπίεστους, 86 κατὰ 1', καὶ πάντα τὰ τοπικὰ φαινόμενα χρονίου βρογχικοῦ κατάρρου. Κατ' αὐτὴν δὲ τὴν στιγμήν τῆς ἐξετάσεως ἔπαθε κλονικοὺς σπασμοὺς κατὰ τὸ ὑγιὲς ἀριστερὸν ἡμῖσι τοῦ σώματος ὀλίγον διαρκέσαντας, ὡς καὶ συσπάσεις ἀκαριαίας τῶν μυῶν τοῦ προσώπου.

Ταῦτα πάντα ἀπεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ εἰς βλάβην τοῦ ἀριστεροῦ ἡμιμορίου τοῦ ἐγκεφάλου συνοδευομένην μετὰ συμφορήσεως κατὰ τὸν προμήκη μυελόν, καθ' ὧν ἐγένοντο τὰ δέοντα.

Κατὰ τὰς 30 πρώτας ἡμέρας ἔπασχε κατὰ διαστήματα τοὺς ἀνωτέρω περιγραφέντας σπασμοὺς, εἶχεν ὅμως ἄρεξιν καὶ πέψιν κατὰ φύσιν, ἐκοιμᾶτο ἡσυχῶς καὶ ἡ διάνοια αὐτοῦ ἦν ὡς καὶ πρότερον μικρὸν τι ἀμβλεια.

Τὴν τριακοστὴν δὲ ἡμέραν (6 Ἰανουαρίου) ἔπαθε τοὺς αὐτοὺς μὲν σπασμοὺς ἀλλὰ διαρκεστέρους καὶ πολλάκις ἐπαναληφθέντας, καὶ τότε αἱ διανοητικαὶ αὐτοῦ δυνάμεις ἠμθλόθησαν, καὶ ἐνέπεσεν εἰς ὕπνον, καθ' ὃν ἡ αἰσθησις ἦν μικρά, αἱ κόραι ὀλίγον συνεσταλμέναι, ἢ κατάποσις ἐτελείτο κατὰ φύσιν, ἢ κένωσις ὅμως τῶν τε κοπράνων καὶ οὐρῶν ἐγένετο ἀκουσίως· διὰ τοῦ ὀφθαλμοσκοπίου παρετήρηθη ὑπεραιμία τῶν ἀμφιβλαστροειδῶν ἰδίως τοῦ ἀριστεροῦ μετὰ διογκώσεως τῶν φλεβωδῶν τούτου ἀγγείων.

Κατ' αὐτῶν ἐνηργήθη κατάλληλος παροχτευτική θεραπεία καὶ ὁ ἀρρώστος μετὰ 18 ὥρων ὕπνου ἀνένηψεν, ἡ αἰσθησις καὶ ἡ κίνησις κατὰ τὸ ἀριστερὸν ἥμισυ τοῦ σώματος ἐπανήλθεν, ἡ ἀκοὴ εἶχε καλῶς, ἡ διάνοια δὲ καὶ ἡ μνήμη ἦτο μικρὸν ἀμβλεῖα ὡς καὶ πρότερον. Τότε ὅμως ἐρωτώμενος ἀπήντησεν ἀποτόμως καὶ διὰ τῆς αὐτῆς λέξεως, ἐνῶ ἐδείκνυεν ὅτι κατελάμβανε τὰς διαφόρους προτεινομένας αὐτῷ ἐρωτήσεις, οὕτω ζητῶν νὰ πῆ ὕδωρ καὶ ἐρωτώμενος τί θέλει, ἐδείκνυε τοῦτο θέτων τὸν δάκτυλον εἰς τὰ χεῖλη αὐτοῦ· ὅταν δὲ ἐπέδειξα τὴν ποτήριον καὶ τὸν ἠρώτησα πῶς ὀνομάζεται μοὶ ἀπάντησεν ἐν' ἡμῶν. Ἐπέδειξα τὸ φαγητὸν καὶ τὸν ἠρώτησα ἂν ἐπεθύμει νὰ φάγη, μοὶ κατένευσε, ἀλλὰ ἐρωτηθεὶς πῶς ὀνομάζεται τὸ κρέας ὅπερ τῷ ἐπεδείκνυον, ἀπάντησεν πάλιν ἐν' ἡμῶν κλπ. Μετὰ δύο ἡμέρας ἤρξατο κατὰ μικρὸν νὰ ἀρθρώνη λέξεις, νὰ ἀπαντᾷ βραδέως μὲν ἀλλὰ προσφυῶς εἰς τὰς ἐρωτήσεις, εἰπὼν ὅτι ἦν κουρεὺς ἐκ Κορίνθου κλπ.

Οὕτως ἔμεινεν ἐπὶ δύο ἡμέρας ὅτε τὴν 11 Ἰανουαρίου τῷ ἐπῆλθε λύγξ, ἣτις βαθμηδὸν ἐγένετο συχυτότερα, ἐπαθε τὰσιν τῆς κεφαλῆς πρὸς τὰ ὀπίσω, ἐδυσκολεύετο νὰ καταπίη, καὶ εἶχε τὴν διάνοιαν καὶ τὸν λόγον ὡς καὶ πρότερον. Τότε ἐγένετο χρήσις παροχτευτικῶν μέσων, ἀφ' ὧν ἡ μὲν λύγξ ἔπαυσε, διεδέξαντο δὲ αὐτὴν σπασμοὶ κλονικοὶ διαρκεῖς καὶ μετ' αὐτοῦς κῶμα καὶ ὁ θάνατος.

Ἡ νεκροψία γενομένη μετὰ 26 ὥρας ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ Κυρίου Κ. Δηλιγιάννη ἔχει οὕτως.

Νεκροψία. (ὑπὸ Κ. Π. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗ).

Ἐκ τῶν κρανίου ὅσα ἦσαν λεπτὰ καὶ ἀσύμμετρα τὴν διατομὴν (λοξὰ πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ πρόσω)· ἡ ἀριστερὰ θροαιαία ῥαφὴ ἀποστεωμένη· ὁ φλεβικὸς κόλπος διωγκωμένος καὶ πλήρης αἵματος πεπηγότος. Ἡ σκληρὰ μῆνιγξ παχυτέρα, δυσδιάτμητος, ὑπεραιμοῦσα (μάλιστα ἡ ἀριστερὰ) ἔφερε κοκκίασι (παχινοεῖους) κατὰ τὸ μέσον ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ μεσαίου

καὶ ἐν μέρει προσθίου λοβοῦ τοῦ ἐγκεφάλου. Ἡ ἀρχυνοειδὴς ἐπίσης παχυτέρα (ιδίως ἡ ἀριστερὰ) εἶχε θηλοειδεῖς ἀναβλαστήσεις διεσπρῆμενας κατὰ μῆκος τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀνωτέρου χειλοῦς τοῦ ἀριστεροῦ ἡμισφαιρίου, δι' ὧν συνείχετο μετὰ τῆς σκληρᾶς, καὶ ἐκάλυπτεν ἐν μέρει ἐξόγκωσιν τινα ὀμαλὴν, ὅσον πεντακτέτου τὸ μέγεθος, περὶ τὸ χεῖλος τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ μεσαίου λοβοῦ, ἀφ' ἧς ἐξήρχετο τῇ πίεσει ὕλη τις ὑπομέλαινα. Ἡ παχὺς μῆνιγξ κατὰ τὴν τρίτην ἑλικὰ τοῦ ἀριστεροῦ προσθίου λοβοῦ τοῦ ἐγκεφάλου ἦτον ὠχρὰ, εἰς μέγεθος φουσιόλου, καὶ ἐκάλυπτε μάζαν τινα ὠχρὰν ἐντὸς τῆς κοιλότητος τῆς ἑλικῆς τούτου. Τὸ ἀριστερὸν ἡμισφαίριον τοῦ ἐγκεφάλου, μεγαλειότερον τὸν ὄγκον, προσείχε πρὸς δεξιὰν ὡς τὸ τυλῶδες σῶμα ἔκειτο μᾶλλον πρὸς δεξιὰν καὶ τὸ ὀπτικὸν χίασμα προωθεῖτο ἐπίσης πρὸς δεξιὰν ἔφερε κατὰ τὸν μέσον ἰδίως λοβὸν ἑλικας λίαν πεπλατυσμένας καὶ ἐπιπεδωτέρας, ἀποδιδοῦσας εἰς τὸν πιέζοντα αὐτάς δάκτυλον τὸ αἰσθημα τοῦ ὑποκλυδασμοῦ· ἦτο κατὰσικτος κατὰ τὴν διατομὴν καὶ ἐν τῷ μεσαίῳ αὐτοῦ λοβῷ ὑπὸ τὸν ὄβλον ὑπῆρχεν ὄγκος, ὅσον χηνὸς ὠσὺ, μαλθακός, εὐπίεστος, ἐντελῶς ἀφρηζόμενος ἀπὸ τῆς λευκῆς καὶ πῆριξ τοῦ ὄγκου μεμικλακωμένης τοῦ ἐγκεφάλου οὐσίας, ἀφικνούμενος κάτωθεν μέχρι τοῦ ἀνωτέρου τοίχου τῆς πλάγιος κοιλίας καὶ ἔνωθεν μέχρι τῆς φαιῆς οὐσίας καὶ ἐκτὸς ταύτης (ιδίως περὶ τὸ χεῖλος τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας, ἀφ' ἧς ἐξήρχετο ἡ προφῆθηθαισα ὕλη,) ἔχων κατὰ μῆκος διάμετρον ὅσον 0,06 γμ., ὑποδιαιρούμενος εἰς δύο μικροτέρους ὄγκους (ὧν ὁ πρόσθιος ἦτο μικρότερος) καὶ παρέχων ἔψιν ποικίλην ἑνεα τριῶν εἰς διάφορα σημεῖα τούτου εὐρισκομένων μεγάλων αἰμορραγικῶν ἐστιδῶν καὶ χυμῶν οὐκ ὀλίγον τὸ ποσὸν ὑφαιμον ἢ ὑπόλευκον. Τὸ δεξιὸν ἡμισφαίριον, ἀπωθισμένον πρὸς δεξιὰν, εἶχε κατὰ τὴν διατομὴν τὴν φαιῶν οὐσίαν φαιότεραν τῆς τοῦ ἀριστεροῦ καὶ τὴν λευκὴν λευκοτέραν τοῦ ἑτέρου, ἀπὸ δὲ τῶν διατεταμένων ἐν αὐτῷ ἀγγείων ἐξήρχοντο σταγονίδια τινα αἵματος λεπτοβρεύστου καὶ ὠχροτέρου. Αἱ πλάγιαι κοιλίαι, ἐλάχιστον ποσὸν ὕγρου ἐνέχουσιν, ἔφερον πλέγματα πάντη

ἄσχειμα, ἢ δ' ἀριστερῆ πεπιεσμένη ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω εἶχεν ἀνώτερον τοῖχον σκληρόν καὶ δυσδιάτμητον. Τὰ ὀπτικά γράγγλια κατὰ φύσιν. Ὁ ἐχετός τοῦ Σουλβίου ἐλεύθερος. Τὰ σκέλη τοῦ ἐγκεφάλου, αἱ εἰλαίαι καὶ ὁ προμήκης κατὰ φύσιν. Ἡ γέφυρα τοῦ Οὐαρολίου ἐπίσης κατὰ φύσιν ἔφερε τὴν βασιλικὴν ἀρτηρίαν χαινύουσαν, ἀνευρωσμένην καὶ πλήρη αἵματος μελανοῦ.

« Ἡ καρδία ἦτον ἀπωθισμένη πρὸς ἀριστεράν, ὥστε ἡ κορυφὴ αὐτῆς ἔκειτο πέραν τῆς μαζικῆς γραμμῆς, εἶχε περικαρδιακὸν ὕγρον ἐλάχιστον τὸ ποσόν, ἦτο μικρὰ μετὰ τοίχων λεπτοτέρων καὶ περιεῖχεν ἐν τῷ δεξιῷ θαλάμῳ θερμῆς αἵματος καταπληροῦντας τὸν χώρον τοῦτον.

« Οἱ πνεύμονες συμπεφυκότες μετὰ τοῦ ὑπεζωκίτου τῆς πλευρᾶς ἦσαν ὑπεραιμικοί, μελάντεροι κατὰ τοὺς κατωτέρους λοβούς καὶ σπληνοειδεῖς, λευκότεροι δέ, πλήρεις αἵρος καὶ ὑποτρίζοντες κατὰ τὰ πρόσθια χεῖλη τῶν λοβῶν τούτων· κατὰ τὴν διατομὴν, σαθροὶ ἄντες, ἀπέδιδον ἄφθονον ποσὸν αἵματος μελανοῦ, ἐκτὸς τῶν χειλέων αὐτῶν ὄντων ἐρυθροτέρων καὶ ἀποχεόντων ἀφρώδεις ὀλίγον αἶμα. Αἱ βρογχικαὶ διακλαδώσεις τούτων ἐνεῖχον ἄφθονον, ὠχρὸν, ἰξώδες ὕγρον (πύον) μετ' ἀφροῦ μεμιγμένον, ὅπερ ἀφαιρούμενον παρῆχει τὸν ὑποκείμενον αὐτῶν βλενωμένον ἀνώμαλον, κοκκώδη, ὠχρὸν καὶ ἐνίοτε ἀκαθάρτως βυτιαρόν.

« Ὁ στόμαχος κενός, ἀπευθισμένος πρὸς ἀριστεράν. Τὸ ἥπαρ λίαν ἐξογκωμένον, ἀφικνούμενον μέχρι τῆς ἀριστερᾶς μαζικῆς γραμμῆς, ἦτο κατάστικτον τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν, σκληρόν, θραυρὸν καὶ μοσχοκαρυειδὲς τὴν ὄψιν, κατὰ τὴν διατομὴν ἐξήρχετο αἶμα μέλαν ἄφθονον. Οἱ χολικοί ἀγωγοὶ πλήρεις ξανθῆς χολῆς. Ἡ χοληδόχος κύστις πλήρης λεπτορρεύστου κίτρινης χολῆς. Ὁ σπλὴν μικρὸς εὐόργητος. Τὰ ἔντερα καὶ ἰδίως τὰ παχέα κεκαλυμμένα ἰξώδους τινος μάζης.

« Ὁ νωτιαῖος μυελὸς ὑπεραιμίων καὶ μαλθακότερος τὴν λευκὴν οὐσίαν. Διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἐθεάθησαν ἢ μὲν ὠχρὰ καὶ ὑπὸ τὴν παχεῖαν μὴνιγγα ἐν τῇ κοιλότητι τῆς τρίτης ἑλικος τοῦ

ἀριστεροῦ πρόσθιου λοβοῦ ὑπάρχουσα μάζα συγκειμένη ἐκ σωμάτων τινῶν στρογγύλων (τῶν προτογόνων) καὶ ἐκ κρυστάλλων αἱματοειδῶν· τὰ δὲ τριχοειδῆ ἀγγεῖα τῆς παχείας ἐπιειμμένα, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀνευρωσμένα, πλείονα τῶν λυμφατικῶν καὶ κατὰ χώρας λιπωδῶς ἐκφυλισμένα. Ὁ ἐκ τοῦ ὄγκου ἐξερχόμενος χυμὸς συνέκειτο ἐξ ἀπείρων κοκκίων (τῆς λιπιδίου ἐκφυλίσεως ἀποτόκων,) ἐλευθέρων τινῶν, στρογγύλων, ἰκανῶν τὸ μέγεθος πυρήνων (μὴ καταστρεφόμενων διὰ τοῦ ὀξικοῦ ὀξέος) καὶ ἐκ κυτταρίων ἀτρακτοειδῶν μετὰ μεγάλων πυρήνων, ἐν τῇ ὑγρότητι ταύτῃ ἀκρωρημένω. Ὁ ὄγκος αὐτὸς τέλος σκληρυνθεὶς ἐν ἰσχυρῷ οἴνοπνεύματι, ἀπαρτίζετο κατὰ τὰς περιφερικὰς αὐτοῦ στιβάδας (περὶ τὴν φαιὰν οὐσίαν τοῦ ἐγκεφάλου) ἐκ κυτταρίων ἀτρακτοειδῶν, μεγάλων, μετὰ πυρήνων στρογγύλων ἐπίσης ἰκανῶν τὸ μέγεθος, διακειμένων κατὰ φοράς παραλλήλους ἢ ὀφιοειδεῖς, τῇ ἐπιθλίψει ἀποσυρμένων καὶ ἐγκαταλιμπανόντων μάζαν τινα ἀνίστον, ὑαλώδη, τὴν αὐτὴν φοράν ἔχουσαν καὶ τὰ κυττάρια ταῦτα συγκρατοῦσαν, κατὰ δὲ τὴν κατωτέραν καὶ περὶ τὸν ἀνώτερον τοῖχον τῆς πλαγίας κοιλίας στιβάδα ἀποτελεῖτο ἐκ κυτταρίων ἀτρακτοειδῶν (ινώδους ἰστού) φέρον πρὸς τὴν ἐλευθέραν ἐπιφάνειαν τὸ ἐκ λεπτοτάτων ἀτρακτοειδῶν κυτταρίων μετὰ διακλαδομένων προεκβολῶν συνιστάμενον νευρικὸν ἐπένδυμα (neuroglie).

« Ἐκ τούτων ἔπεται ὅτι ὁ μέγας οὗτος καὶ ταῖς τριαὶ ταύταις αἰμορραγικαῖς ἐστίασις παικιλόμενος ἐν τῷ ἀριστερῷ ἡμιμορίῳ τοῦ ἐγκεφάλου ὄγκος ἦτον τὸ ὑπὸ τοῦ Οὐίρχόβη (Virchow) περιγραφόμενον *μαλθακὸν γλοιώμα*, ἀναπτυχθὲν ἀπὸ τῶν κυτταρίων τοῦ νευρικοῦ ἐπενδύματος καὶ ἐπαγαγὸν τὴν λιπώδη ἐκφυλίαν τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων τῆς περὶ τὴν τρίτην ἑλικὰ παχείας μὴνιγγος καὶ τὴν αἰμορραγίαν.»

Ὁ ἄρρωστος οὗτος παρέσχε πολλά τὰ ἐν ζωῇ ἀξία λόγου φαινόμενα, οἷον· τὰς παραλύσεις, τὴν θερμασίαν καὶ τὸν σφυγμόν, καὶ τὴν ὑπουλον ἐμφάνισιν τοῦ ὄγκου, ἐπίσης δὲ πολλὰ τὰ ἐνδιαφέροντα κατὰ τὴν νεκροτομήν. Ἐνταῦθα σκοποῦντες τὴν περιγραφὴν μόνον τῶν κατὰ τὴν ἀναυδίαν γενομένων, ἀ-

κέλως εξεθέσαμεν τὰ λοιπὰ συμπαρομαρτοῦντα ἐγκεφαλικά πολλοῦ λόγου ἕξια φαινόμενα.

Ἡ ἀναυδία αὕτη ἐστὶν ἡ τρίτη ἣτις παρατηρήθη ἐν τῇ Δημοτικῇ Νοσοκομείῳ καὶ αἱ μὲν δύο πρώται περιέχουσαι φαινόμενα σταθερᾶς παθήσεως, ἀνήκουσιν εἰς τὰς διαρκεῖς ἀναυδίας καὶ περιεγράφησαν ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ Κυρίου Χ. Τυπάλδου Πρεταντέρη (ὄρα Παράρτ. Ἀσκληπ. 1866 σ. 53 καὶ ἐφ.). Αὕτη δὲ ἀνήκει εἰς τὰς κληθείσας παροδικὰς, καὶ περιέχει δύο τινὰ πρώτων ὅτι ἦν ἀποτέλεσμα τῆς συμφορήσεως τῶν ἀγγείων κατὰ τὴν τρίτην ἔλικα τοῦ προσθίου ἀριστεροῦ λοβοῦ τοῦ ἐγκεφάλου, ὅπερ ἐπιβεβαιώνει τὴν γνώμην ἐκείνων, οἵτινες ἀποδίδουσι τὰς παροδικὰς ἀναυδίας εἰς συμφορήσεις δεύτερον ὅτι ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς βλάβης τῆς τρίτης ἔλικος, ὅπερ ἐπιμαρτυρεῖ τὴν γνώμην τοῦ Bonillaud, μερικώτερον δὲ τοῦ Dak καὶ Broca ὡς πρὸς τὴν τοποθέτησιν τοῦ ἐνάρθρου λόγου.

Ἡ νεκροψία δὲ διδάσκει ὅτι αἱ ἐν καιρῷ ζωῆς παρατηρηθεῖσαι συμφορήσεις ἀφείλονται εἰς τὸ κατὰ τὸν μεσαῖον ἀριστερὸν λοβὸν τοῦ ἐγκεφάλου ἀναπτυσθῆναι *μαλθακὸν γλοιώμα*, ὅπερ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Virchow (Pathologie des Tumeurs II 18me leçon) ἔχει χαρακτηριστικὰς τὰς συμφορήσεις καὶ αἰμορραγίας ἐν τῷ ὄγκῳ καὶ τούτων ἕνεκα τὰς συμφορήσεις περὶ αὐτόν καὶ ὅτι ἡ αἰμορραγία κατὰ τὴν τρίτην ἔλικα ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς λιπώδους ἐκφυλλίσεως τῶν κατ' ἐκείνον τὸν χῶρον τριχοειδῶν ἀγγείων τῆς παχείας, ἐν συμφορήσει εὐρισκομένων.

(Ἐκ τῆς Κ. Ιατρικῆς τοῦ Κ. Χ. Πρεταντέρη Τυπάλδου).

Ἀριθ. πρωτ. 3300.

Διεκπ. 2315.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 4 Ἰουνίου 1869.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

Ἡρὸς τὸν Κ. Πρόεδρον τῆς ἐν Ἀθήναις Ἱατρικῆς Ἑταιρίας.

Λαβόντες ὑπ' ἔψιν τὸ ἄρθρον 6', ἐδάφ. 6 τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἱατρικῆς Ἑταιρίας ἧς προεδρεύεται, καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 29 ὑμετέραν ἀναφορὰν, ἐγκρίνομεν τὸν δι' αὐτῆς ὑποβληθέντα ἡμῶν νέον Κανονισμόν τοῦ Συμβουλιδείου διαγωνίσματος.

Ὁ ὑπουργός

Δ. ΣΑΡΑΪΑΣ.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΔΕΙΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ,

ψηφισθεὶς ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἱατρικῆς Ἑταιρίας
τῇ 24 Μαΐου 1869, προτάσει τοῦ ἀγωνοθέτου.

§ 4. Τὸ πρὸς τῆς ἐν Ἀθήναις Ἱατρικῆς Ἑταιρίας χορηγούμενον βραβεῖον ὀρίζεται διαχιλιόδραχμον καὶ διετές, ἀποβλέπει δὲ τὴν ἐν Ἑλλάδι προαγωγὴν τῆς Ἱατρικῆς ἐπιστήμης καὶ Ἱατρικῆς φιλολογίας.

§ 5. Αἱ ἐπὶ τούτῳ Ἑλληνιστὶ γεγραμμένοι πραγματεῖαι καὶ μὴ μικρότεραι δύο τυπογραφικῶν φύλλον πέμπονται πρὸς τὸν γραμματέα τῆς Ἑταιρίας δαπάνη τοῦ ἀποστέλλοντος, δίδονται δὲ ἐκάστοτε ἀπόδειξις παραλαβῆς, ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ γραμματέως καὶ φέρουσα τὴν σφραγίδα τῆς Ἑταιρίας· γίνονται δὲ δεκταὶ μόναι αἱ μὴ δημοσιευθεῖσαι πραγματεῖαι, μέχρι τῆς 1 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους, καθ' ἃ τελεῖται τὸ διαγώνισμα.

§ 6. Αἱ πραγματεῖαι στέλλονται ἀνώνυμοι, φέρουσαι ἐν

ἄρχῃ ὡς γνώρισμα βητόν τι· τὸ δὲ ὄνομα τοῦ συγγραψάντος καὶ ὁ τόπος τῆς διαμονῆς αὐτοῦ γράφονται εὐκρινῶς ἐν δελτίῳ καλῶς ἐσφραγισμένῳ καὶ φέροντι ἐξωθεν ἐπιγεγραμμένον τὸ διακριτικὸν βητόν τῆς συγγραφῆς.

§ δ'. Αἱ συγγραφὴ κρίνονται ὑπὸ τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, ἐκλεγομένης ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας ἐκ τῶν ἐταίρων αὐτῆς τῇ 5 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους, καὶ ὃ τελεῖται ὁ ἀγὼν, ψήφῳ μυστικῇ καὶ κατ' ἀπόλυτον πλειοψηφίαν· δύο δὲ, ἢ τοῦλάχιστον ἐν τῆς Ἐπιτροπῆς μέλος, ἐκλέγονται ἐκ τῶν καθηγητῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου.

§ ε'. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐκφέρει τὴν κρίσιν αὐτῆς ἐγγράφως μετὰ τῶν ἀποχρώντων ἐπιστημονικῶν λόγων· διχογνωμίας δὲ τυχοῦσης, σημειοῦται ἐν τοῖς πρακτικοῖς ἢ γνώμῃ τοῦ ἑτεροψηφοῦντος καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ. Ἀπονέμεται δὲ ἐκάστοτε τὸ βραβεῖον μιᾷ μόνῃ πραγματείᾳ, ἐν περιπτώσει δὲ ἰσῆς ἀξίας δύο, προτιμᾶται ἢ διακρινομένη διὰ τὸ πρωτότυπον αὐτῆς, καὶ μάλιστα ἢ πραγματευομένη περὶ τῆς ἐγχορίου ἡμῶν Ἰατρικῆς.

§ ς'. Ἡ βράβευσις γίνεται ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει συγκροτουμένη ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ τῇ 3 Μαΐου, καὶ προκηρυσσομένη διὰ τε τῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑταιρίας καὶ δι' ἑτέρων δημοσίων φύλλων· καὶ πρῶτον μὲν ἀναγινώσκει ὁ Εἰσηγητὴς τῆς Ἐπιτροπῆς τὴν ἐκθεσιν τῆς κρίσεως, εἶτα δὲ ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑταιρίας ἀποσφραγίσας τὸ δελτίον, τὸ φέρον τῆς ἀριστευσάσης συγγραφῆς τὸ διακριτικὸν βητόν, ἀνακηρύσσει τὸ ὄνομα τοῦ ἀριστεύσαντος συγγραφέως καὶ ἐγγεγραμμένον αὐτῷ τὸ βραβεῖον.

§ ζ'. Τὰ δελτία τῶν μὴ βραβευθεισῶν συγγραφῶν φυλάσσονται ἀνέπαφα, ἵνα ἀποδοθῶσιν, αἱ δὲ συγγραφαὶ πᾶσαι κατατίθενται ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρίας.

§ η'. Ἐάν κατὰ τὴν δημοσίαν ἀνάγνωσιν τῆς κρίσεως οὐδέμια τῶν συγγραφῶν κριθῇ ἀξία βραβεύσεως, τοῦ μὴ ἀπονεμθέντος βραβεῖου τὸ μὲν ἥμισυ δωρεῖται εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἀλληλεπικουρούσης Ἑταιρίας τῶν Ἑλλήνων Ἰατρῶν, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ προστίθεται εἰς τὴν περιουσίαν τῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρίας.

ἵνα χρησιμεύσῃ, ἐν ἀνάγκῃ, πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐφημερίδος αὐτῆς.

§ θ'. Οἱ κριταὶ λαμβάνουσι παρὰ τοῦ ἀγωνοθέτου ἀμισθὸν τετρακοσίων δραχμῶν, ὧν αἱ διακόσιαι δίδονται τῷ Εἰσηγητῇ.

§ ι'. Ἡ ἐκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς καταχωρίζεται ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς Ἑταιρίας καὶ δημοσιεύεται διὰ τῆς ἐφημερίδος αὐτῆς· ὁ δὲ βραβευθεὶς συγγραφεὺς ἐφείλει νὰ δημοσιεύσῃ τὴν βραβευθεῖσαν συγγραφὴν ἐντὸς ἐνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς βραβεύσεως· εἰδεμῆ, δικαιούται ἢ Ἑταιρίᾳ νὰ δημοσιεύσῃ αὐτὴν ἰδίᾳ δαπάνῃ καὶ πρὸς ἴδιον ὄφελος.

§ ια'. Ὁ προσεχὴς ἀγὼν τελεσθήσεται τὸν Μαῖον τοῦ 1871, ἔτους.

Ὁ Πρόεδρος
Α. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ.

Ὁ Γραμματεὺς
Α. Χ. Γεωργαντάς

Α Ν Α Ε Κ Τ Α.

Νέον ἀντιδραστήριον πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς ἰτείνης ἐν τῇ τοθευμένῃ Κινίνῃ, ὑπὸ Καρόλου Παθέου. (Annali di Medicina publica). Οὐδὲν ἐπιβλαβέστερον εἰς τὴν θεραπευτικὴν ἢ ἡ νόθευσις τῶν ἡρωϊκῶν φαρμάκων. Ἐπειδὴ δὲ εὐγνωμότως ἀποδέχεται ἢ ἐπιστήμη πᾶσαν ἔρευαν πρὸς ἀνακάλυψιν αὐτῆς, ἄξιον δημοσιεύσεως ἐκρίναμεν πρὸς κοινὴν γνώσιν τὸν νέον ταῦτον τρόπον τοῦ προσδιορίζειν, ἐάν εἰς παρουσιαζομένην τινὰ κινίνην ὑπάρχῃ ἰτείνη, ἢ οὐκ, μολονότι καὶ ἄλλοι εὐρέθησαν τρόποι πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Τῆς ἐξεταστῆς κινίνης κατεργασθείσης διὰ νιτρικοῦ ὀξέος, ἢ διάλυσις ἀποξηρανομένη ἀφίνει μάζαν ἀλατώδη, ἣτις εἶνε ἐντελῶς ἄχρους, ὅταν ἡ κινίνη εἶνε καθαρὰ, καὶ εὐλαφῶς κιτρινωπὴ ὅταν περιέχῃ ἰτείνην. Ἐπὶ τῆς οὕτω ληφθείσης ἀλατῶδους μάζης, ἐάν προστεθῇ καθαρὰ ἀμμωνία, ἢ μὲν ἀνόθευτος κινίνη ἀφίνει ἰζήματα ἐκ κινίνης λευκῆς καὶ ὀφειῶς τυρώδους, τῆς δὲ περιεχούσης ἰτείνης

νην ἢ ἀμύδιον οὗχος διάλυσις λαμβάνει ὥρατον κίτρινον χρώμα· βάρφον τὸν χάρτην καὶ αὐτὸ τὸ δέριμα. Κατὰ τὸν συγγραφέα, τὸ διπλοῦν τοῦτο πείραμα εἶνε ἀσφαλέστερον, ἢ τὸ ἐρυθρὸν χρώμα, ὅπερ ἀπολαμβάνεται διὰ τῆς ἐπιχύσεως τοῦ θεικοῦ ἐξέως εἰς νοθευμένην μετὰ λεινῆς κινίνην, διότι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι ὀργανικαὶ οὐσίαι λαμβάνουσαι τὸν ἐρυθρὸν χρωματισμὸν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ θεικοῦ ἐξέως.

Θεραπεία τῶν σφιλιτικῶν ἑλκῶν διὰ χλωροφορμίου.
 Ὁ Δρ. Zlatka, ἰατρὸς τοῦ Νοσοκομείου Πρεσβυόργης εἰς τὸ τμήμα τῶν δερμικῶν καὶ σφιλιτικῶν νοσημάτων βεβαιοῖ τὴν ἀφέλειαν τοῦ χλωροφορμίου εἰς τὴν ἐπαλλαγὴν (pansement) τῶν σφιλιτικῶν ἑλκῶν, ἣν τυχαίως ἀνεκάλυψε νοσοκόμος τις ἐπιφορτισμένος νὰ καυτηριάξῃ τὰ μαλθακὰ ἔλκη διὰ φαγεδαινικῆς τίνος διαλύσεως, κατὰ παραδρομὴν μετεχειρίσθη τὸ χλωροφόρμιον, τὰ δὲ ἔλκη ἔλαβον ταχέως τὴν καλλιτέραν ὄψιν. Ἰκτοτε ὁ Κ. Zlatka ἐποιήσατο χρῆσιν τοῦ πολυτίμου τούτου μέσου εἰς πενήτηντα περιπτώσεις ἑλκῶν τῶν γεννητικῶν μορίων καὶ τοῦ δακτυλίου σκληρῶν ἢ μαλθακῶν, καὶ πάντοτε μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας· τὸ χλωροφόρμιον ἐπετίθετο καθ' ἡμέραν διὰ μικροῦ χρωστήρος ἐκ τριχῶν, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ξηρὸς μοτὸς· ὁμοίαν χρῆσιν ἐπιτυχῶς ἐποιήσατο πρὸς θεραπείαν τῶν κακῆς φύσεως ἐξελεκώσεων μετὰ τὰς πρώτας ἐπιχρίσεις, ἣ κίτρινωπὴ στεατώδης ἐπιφάνεια τοῦ ἑλκους μεταβάλλεται καὶ καλύπτεται ὑπὸ ζωηρᾶς ἐρυθρᾶς σαρκοφυΐας ἀναδιδοῦσης ὀλίγον πύον ὡς ὕελος διαφανές· μετὰ θεραπείαν τοιαύτην πολυήμερον τὰ ἀρχαῖα ἄτονα ἔλκη μετεμορφώθησαν ἐντελῶς. Τὸ χλωροφόρμιον ἐνεργεῖ ἰδίως ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἐξελεκώσεων τῶν βλενομεμβρανῶν, οἷον τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τῆς κόσθης παρὰ τῷ ἀνδρὶ, τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τῶν μικρῶν χειλέων, τῶν μύρων, τοῦ κόλπου, τῆς ἑδρας παρὰ τῇ γυναικί. Ἄλλως τε αἱ διὰ χλωροφορμίου ἐπιχρίσεις εἰσὶν ἥττον ὀδυνηραὶ τῶν διὰ νιτρικοῦ ἀργύρου καυτηριάσεων, εὐκολώτεραι καὶ οὐδὲν δερμὴν καταλείπουσαι ἐσχάραν.

Ἡ βασιλική συνδρομή ὀφεισθῆναι πρακτικῶς

Διὰ τοὺς ἐντὸς τοῦ κράτους ..... Δραχ. 10.

» » ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ..... φράγκ. 12.